

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav speciálněpedagogických studií

Bakalářská práce

Kateřina Barbora Mašiková

Inkluze nevidomých žáků do ZŠ z pohledu jejich rodičů

Olomouc 2020

Vedoucí práce: prof. PaedDr. Libuše Ludíková, CSc.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci vypracovala samostatně a použila jen uvedenou literaturu a zdroje.

V Olomouci dne

Kateřina Barbora Mašíková

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí své bakalářské práce prof. PaedDr. Libuše Ludíkové CSc., za trpělivost, ochotu, spolupráci a odborné vedení mé bakalářské práce.

OBSAH

ÚVOD.....	6
I TEORETICKÁ ČÁST.....	7
1 TERMINOLOGICKÉ VYMEZENÍ.....	8
1.1 VYMEZENÍ POJMŮ INKLUZE A INTEGRACE	8
1.1.1 Vhodné podmínky pro úspěšnou inkluzi a integraci.....	10
1.2 LEGISLATIVNÍ RÁMEC INTEGRACE A INKLUZE V ČR	11
1.3 NEVIDOMÝ ŽÁK.....	13
1.3.1 Význam zraku	13
1.3.2 Osobnost žáka	14
1.4 RODINA A NEVIDOMÝ ŽÁK.....	15
1.4.1 Sourozenci dítěte se zrakovým postižením	17
1.4.2 Spolupráce základem	17
II PRAKTICKÁ ČÁST	19
ÚVOD.....	20
2 POPIS VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	21
3 CÍLE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	22
4 OBJEKT VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	23
5 METODOLOGIE.....	24
5.1 KOMBINACE KVALITATIVNÍCH A KVANTITATIVNÍCH PŘÍSTUPŮ	24
5.2 VÝZKUMNÉ METODY	24
5.2.1 Dotazník	24
5.2.2 Polostrukturovaný rozhovor.....	24
5.2.3 Audiozáznam.....	25
5.2.4 Transkripce.....	25
5.2.5 Případová studie	25
PŘÍPADOVÁ STUDIE 1.	25
Seznámení s rodinou.....	25
Inkluzivní vzdělávání, a proč ano	26
Průběh vzdělávání a výchovy	26
Závěr	27
PŘÍPADOVÁ STUDIE 2.	27
Seznámení s rodinou.....	27
Inkluzivní vzdělávání, ano a proč	27
Průběh vzdělávání a výchovy	28
Závěr	29
6 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	30
7 ZÁVĚREČNÉ SHRNTÍ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	38
ZÁVĚR	39
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	40
SEZNAM OBRÁZKŮ	43

SEZNAM PŘÍLOH.....	44
---------------------------	-----------

ÚVOD

Inkluze a integrace, pojmy, které ve světě pedagogiky a vzdělávání slýcháváme docela často. Pro rodiče dětí se zrakovým postižením je toto probíráno už od útlého věku dítěte. Snahy zařadit do integračního plánu všechny žáky se zrakovým postižením se zatím zcela neuskutečňují, a proto zde můžeme hovořit o inkluzi žáků jako jednotlivců anebo skupin, kdy je na základní škole utvořena samostatná třída žáků se zrakovým postižením. Inkluzi těchto žáků, ale ovlivňuje mnoho faktorů, jako například prostředí a připravenost základní školy, a tak i samotné třídy, třídního kolektivu a bezpodmínečně i pedagogů a učitelského sboru.

Dle mého názoru, je právě zařazení do třídního kolektivu jeden z těch nejdůležitějších faktorů ovlivňující jak vzdělávání daného žáka, tak ale i jeho emoční pohodu. Špatné prostředí pro inkluzi může zcela narušit jeho správný proces a také účinnost.

V této bakalářské práci bych se ale chtěla zaměřit na trochu jiný úhel pohledu, a to pohled rodičů daných žáků. Přece jen to jsou osoby, které své dítě znají nejlépe a snaží se o jeho nejlepší vývoj a vzdělání. Pohled rodičů se v rámci vzdělávání zrakově postižených žáků mění, nemohou srovnávat průběh svého vzdělávání s průběh vzdělávání jedince se zdravotním postižením, ať už při inkluzi nebo vzdělávání ve škole speciální, a proto se často musí samy učit nové postupy, a přizpůsobit se jim. A právě proto je tato práce zaměřená na postřehy rodičů, jejichž potomci inkluzi podstoupili.

Bakalářská práce je rozdělená do dvou částí, kdy v teoretické části jsou vymezeny pojmy inkluze a integrace. Je zde také popsána inkluze na území České republiky v minulých letech až po současnost. V druhé části je pak uveden hlavní cíl a dílčí cíl bakalářské práce. V praktické části je využita kombinace kvantitativního a kvalitativního výzkumu, konkrétně metody dotazníkového šetření a interview, zpracovaného do případových studií.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 TERMINOLOGICKÉ VYMEZENÍ

1.1 Vymezení pojmů inkluze a integrace

Inkluze a integrace jsou dnes velice diskutovatelnými pojmy, které se uplatňují zejména v pedagogice. Snaží se o začlenění žáků se speciálními vzdělávacími potřebami do běžného vzdělávacího proudu. „*Integrace (integer = celý, neporušený) tj. naprosté zapojení a plné splynutí defektního jedince se společností lidí zdravých, a to ve výchově a vzdělání, v pracovním uplatnění i ve společenském soužití.*“ (Sovák, 1980, s.25) Dle Jesenského je to stav kdy se samotný postižený nepovažuje za zvláštní součást společnosti a stejně tak část intaktní nepocítuje neobvyklost při účasti postižených a vzniká tak vzájemná adaptabilita při které zcela ustoupila defektivita. Pro integraci je charakteristická nezávislost na odstranění defektu, má dynamický charakter, jako hlavní cíl si klade co nejvyšší možný stupeň seberealizace. (Jesenský, 1995) „Inkluze (*inclusion = zahrnutí*) je koncept, podle kterého by všechny děti měly navštěvovat třídy hlavního vzdělávacího proudu, a to bez ohledu na stupeň jejich postižení. (Hájková, Strnadová, 2010)

Hlavní myšlenkou inkluzivního vzdělávání je v rámci integrace umožnit všem žákům dosažení odpovídajícího stupně vzdělání, s ohledem na jejich vzdělávací potřeby. „*V České republice je v současné době více prosazována integrace individuální – tedy zařazení nevidomého žáka mezi intaktní spolužáky, s nimiž bude mít žák společný výchovný či vzdělávací cíl, a to i přesto, že ve Vyhlášce č. 73/2005 se hovoří také o možnosti integrace skupinové.*“ (Růžičková, 2007, s.16) Dle Michalíka, který se v rámci členění instituce zaměřil spíše na instituce kde tento výchovně-vzdělávací proces probíhá, rozdělil tyto dva protipóly:

- A. Dítě – žák se zdravotním postižením ve speciálním zařízení (škole, ústavu) - tzv. segregace
- B. Dítě – žák se zdravotním postižením ve skupině (třídě) dětí zdravých- tzv. integrace (1999)

Jesenský (1995) dále popsal stupně pedagogické intervence z jiného úhlu pohledu:

1. **Plná integrace** – v jakémkoli výchovně vzdělávacím prostředí bez použití speciálních pomůcek a s vysokým sociálním statutem.
2. **Podmíněná integrace** – v jakémkoli výchovně vzdělávacím prostředí s použitím osobních kompenzačních a reedukačních pomůcek a s vysokým sociálním statutem.
3. **Snížená integrace** – vázaná na technické a jiné úpravy výchovně vzdělávacího prostředí, používání speciálních pomůcek a s mírně sníženým sociálním statutem.

4. **Ohraničená integrace** – v technicky upraveném výchovně vzdělávacím prostředí, s použitím speciálních pomůcek a s výběrovým uplatňováním speciálních metod, se sníženým sociálním statutem.
5. **Vymezená integrace** – upravené výchovně vzdělávací prostředí, s použitím speciálních pomůcek a s pravidelným uplatňováním speciálních metod v průměrném rozsahu, při uchovávání přijatelného sociálního statusu.
6. **Redukovaná integrace** – upravené výchovně vzdělávací prostředí, s použitím speciálních pomůcek a s pravidelným uplatňováním speciálních metod v převládajícím rozsahu, při přijatelném sociálním statusu.
7. **Narušená integrace** – upravené výchovně vzdělávací prostředí, s použitím speciálních pomůcek a s pravidelným uplatňováním speciálních metod v plném rozsahu při zachování integračních cílů a obsahů, při sníženém sociálním statusu.
8. **Segregovaná výchova a vzdělání** – v upravených podmínkách, s použitím speciálních pomůcek, s uplatněním speciálních metod v plném rozsahu a zachováním integračních cílů a obsahů s omezeným sociálním statutem.
9. **Vysoce segregovaná výchova a vzdělání** – ve speciálně upraveném prostředí s použitím pomůcek, s uplatněním speciálních metod v plném rozsahu při uplatnění redukce integračních cílů a obsahů a s podstatně omezeným sociálním statutem.

„Jinými slovy, je naprosto přirozené, že každý člověk je jiný. Neznamená to ovšem, že pro lid, kteří se něčím liší, vytváříme odlišné přístupy. Lidé s postižením (a všechny další minority) jsou přirozená součást naší společnosti a mají právo se účastnit všech běžných, každodenních činností (a také se jich při uplatnění inkluzivních myšlenek účastní) jako majorita, a proto je není potřeba nikam začleňovat (integrovat).“ (Jeřábková, 2013, s.9)

Jako jeden z dalších důležitých pojmů si dovoluujeme objasnit pojem speciální vzdělávací potřeba, který je definován jako specifické úpravy, postupy a pomůcky ve vzdělávání a výchově pro skupinu osob se zdravotním postižením, mimořádně nadané a osob z rodin imigrantů, etnických a jazykových menšin, během procesu začleňování. Moderní pedagogika a vzdělávací politika se snaží tyto speciální vzdělávací potřeby zjišťovat a v souladu s nimi vytvářet příslušné vzdělávací programy. (Průcha, 2003)

Mnoho autorů se v přesném popisu pojmů integrace a inkluze velice shoduje. Dle mého názoru, avšak chybí přesné definice abychom tyto dva pojmy dokázali od sebe oddělit, ač jsou to pojmy, které se navzájem mohou prolínat. Mnoho autorů také pomocí inkluze poukazují na nutnost rozšířit integraci v praxi. V minulosti mohla být volba stylu vzdělávání pro jejich dítě s postižením velice náročná. Přípravenost na inkluzivní vzdělávání v běžných základních

školách byla velice nízká a vzdělávání na školách speciálních znamenalo pro rodinu neustálé dojíždění nebo naopak pobyt dítěte v internátu.

1.1.1 Vhodné podmínky pro úspěšnou inkluzi a integraci

Jako největší problém se vyskytuje nedostatečná přizpůsobivost a změny v organizace a prostředí běžných škol. Zejména ve změně výukových a vzdělávacích strategiích. Proto tedy momentálně častěji hovoříme o integraci individuální. Pro úspěšnou integraci žáka se zrakovým postižením je tedy třeba vytvořit individuální vzdělávací plán (IVP), na kterém je společně podílí nejen vyučující žáka, ale také rodiče, pracovník SPC a později také samotný žák. Vše, co by měl IVP obsahovat, pevně a přesně stanoví odst. 4 §6 Vyhlášky č. 73/2005 Sb. Výchovně-vzdělávací proces žáka se zrakovým postižením má určité specifikace a kritéria, na které je třeba brát ohled a použít tak jiné formy a metody práce. Obsah i rozsah učiva by však měl být zachován.

Jeden z faktorů pro úspěšnou integraci je spolupráce se speciálně pedagogickým centrem (SPC), které jak již bylo zmíněno spolupracuje na tvorbě IVP a také díky novince uváděné ve Školském zákoně 561/2004 určit potřebu asistenta pedagoga. Jako jeden další z faktorů spojený s vyučujícími je pak jejich informovanost, vzdělanost a samozřejmě schopnosti a dovednosti. Znovu zmiňujeme že je důležité materiální prostředí, technické a didaktické pomůcky a schopnost s nimi pracovat, ale hlavně dokonale bezpečné prostředí.

Růžičková (2007) uvádí podmínky vhodné integrace pak dále patří:

- ovládnutí Braillova písma jak žákem, tak také každým učitelem, který přijde se žákem do kontaktu během výchovně-vzdělávacího procesu,
- dokonalé materiální zázemí, které v sobě zahrnuje bezpečné prostředí, dostatek pevných orientačních bodů, vodících linií, neměnné pozice stolů na každou hodinu a speciální didaktické pomůcky (pomůcky založené na hmatovém vnímání, učebnice v Braillově písmu (zde je možné využití digitalizace stávajících a v hodinách běžně využívaných učebnic),
- znalost ovládnutí počítače a jiných technických pomůcek, a to opět jak žákem, tak také minimálně jedním z vyučujících,
- učitel musí integraci přizpůsobit metody práce (zpětná kontrola, nevyřazování z kolektivu, nejen monologická metoda, ale i dialogická), atp.,
- učitel by si měl uvědomit, že nevidomý žák bude potřebovat při určitých úkolech větší časovou dotaci, nebo individuální přístup a s tímto seznámit také spolužáky.

Jako jednu z dalších podmínek, kterou vnímáme jako důležitou, která stojí za zmínku, pro úspěšný průběh edukace žáků se zrakovým postižením je dodržování zásad zrakové hygieny. Tyto zásady by se měly odvíjet od zrakové vady jedince a sloužit k rozvoji zbylých zrakových schopností. (Jeřábková, 2013) Podmínky pro úspěšný průběh v inkluzivním vzdělávání jsou velice individuální záležitostí a nesprávné nastavení speciálně vzdělávacích potřeb, nefungující spolupráci, nebo jiné nedodržené podmínky mohou mít na průběh vzdělávání nevyčíslitelný dopad. Mnoho autorů se na těchto podmínkách a jejich důležitosti shodují. Jako jednu z nejdůležitějších podmínek pro úspěšnou integraci si dovoluujeme zmínit samotného žáka. Záleží také na jeho názorech a celkovém rozpoložení osobnosti. Jeho aktivita a nadšení pro objevování nových znalostí a učení se novým věcem jsou záležitosti, které celý průběh nesou vpřed.

1.2 Legislativní rámec Integrace a Inkluze v ČR

Již od starověku byli lidé se zdravotním postižením určitým způsobem vyřazováni ze společnosti. Ačkoli postupem času vznikaly různé kláštery a hospice, jejichž hlavním cílem bylo sice ubytovací zázemí a zdravotnická péče, o vzdělatelnosti těchto jedinců se nemluvalo.

Stejně jako v jiných zemích, i na území v České republice se v závěru 19. století a v počátcích minulého století setkáváme se snahou o budování prvních forem speciálních vzdělávacích institucí (ústavů a škol). Jen v nich se mohly děti alespoň nějakým způsobem vzdělávat – ovšem pokud měly možnost se do takového zařízení dostat. Česká republika se tak, mj. i vlivem obecných společensko-politických poměrů, stala zemí s takřka úplným dělením školství do dvou hlavních proudů. Systému obecného (předškolního, základního a středoškolského) vzdělávání určeného pro děti fyzicky, mentálně i smyslově zdravé a komplexu zařízení určených dětem, která tato náročná kritéria (leckdy spíše pseudokritéria) zdraví nesplňovaly. „*V tehdejšímu systému mohl i „chybějící prst na jedné ruce“ znamenat umístění dítěte do speciální instituce.*“ (Michalík, 2000, s.69) Ani takto budovaný systém nebyl schopen poskytnout právo na vzdělání všem dětem s postižením.

Počátkem 90. let se už u nás vyskytují první zmínky o integraci, které ale nebyla vždy úspěšná, a proto se žák musel vrátit do školy speciální. Za tímto problémem stála pravděpodobně velká neinformovatelnost učitelů a také nedostatek kompenzačních pomůcek. (Slowík, 2007) Michalík (in Renotiérová, Ludíková, 2006, s.74) „*Jednalo se o výjimky, které byly zpravidla*

vyvolány přáním rodičů a jejich možnostmi ovlivnit výuku v nejbližší škole. Tehdejší právní řád však takovou integraci neupravoval a nepočítal s ní.“ Jedním ze základních mezinárodních dokumentů, který se, avšak občanů se zdravotním postižením dotýká jen nepřímo je Všeobecná deklarace lidských práv přijata 10. prosince v roce 1948. Tento den je světovou organizací prohlášen za Den lidských práv. „První úmluvou v celosvětovém měřítku, která výslovně zmiňovala práva osob se zdravotním postižením, se stala až v roce 1989 přijatá Úmluva o právech dítěte. Ta hovoří v čl. 23 o problematice dětí se zdravotním postižením.“ (Jeřábková, 2013, s.36) Právní normou upravující základní vztahy ve školství je zákon ČNR číslo 564/1990 Sb. o státní správě a samosprávě ve školství. „Mezníkem se stalo zejména přijetí vyhlášky o základních školách v r. 1991, která poprvé explicitně zmínila možnost začleňování dětí s postižením do běžných škol.“ (Valenta, 2003, s.19) „Ve vztahu k postavení handicapovaných ve společnosti je třeba dále uvést Listinu základních práv a svobod, která je součástí ústavního pořádku České republiky (úst. Zák. č. 2/1993Sb.)“ (Jeřábková, 2013, s.42) „Svůj význam mají pro integraci dětí s postižením i některá ustanovení vyhlášky MŠMT č. 127/1997 Sb., o speciálních školách a speciálních mateřských školách. Tato vyhláška se věnuje rámcově i činnosti speciálněpedagogických center.“ (Valenta, 2003, s. 25)

K dalšímu významnému kroku směrem k podpoření inkluze patří ratifikace Úmluvy o právech osob se zdravotním postižením Českou republikou v září 2009 (zákon č. 198/2009 Sb. o rovném zacházení a právních prostředcích ochrany před diskriminací a o změně některých zákonů – antidiskriminační zákon), schválený Valným shromážděním OSN v prosinci 2006. Úmluva navazuje na sedm, již existujících úmluv OSN o lidských právech a svobodách osob se zdravotním postižením, nezakládá žádná nová práva, pouze vyžaduje jejich důsledné plnění. (Michalík, 2012)

Nyní přistupme k nejdůležitějším dokumentům, které inkluzivní vzdělání umožňují. Jedním z nejdůležitějších dokumentů, ve kterém je ukotveno vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami v rámci České republiky je zákon č.561/2004 Sb. v nynějším znění zákon č.46/2019 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělání. Dalším podstatným dokumentem je vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných v platném znění vyhláška č. 27/2016 Sb. Tato vyhláška dále uvádí, že speciální vzdělávání je poskytováno žákům, u kterých byly na základě speciálněpedagogického a psychologického vyšetření zjištěny speciální vzdělávací potřeby. Dále uvádí typy školských zařízení, počty žáků ve třídách, anebo jiných akcí školy jako jsou například plavecké a jiné výcviky. (Finko-

vá, Ludíková, Stejskalová, 2013) Důležité je také zmínit Vyhlášku MŠMT č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

Jak už jsme zmínili, mnoho let nebylo vzdělávání jedinců se zdravotním postižením nijak ohraničeno, natož zmíněno. Rodiče byli stavěni do situací, kdy mnohdy netušili, co se s jejich potomky umístěnými v sociálních ústavech s celoročním pobytem vůbec děje. Těmto jedincům byla mnohokrát upírána základní lidská práva a přirozené potřeby. V těchto ústavech žilo tisíce občanů v nedůstojných podmínkách. Nyní si můžeme dovolit prohlásit, že mnohokrát tyto zařízení kryly páchaní trestných činů a zneužívání těchto osob. Samozřejmě existovaly i rodiny, které tuto situaci zvládly a odolaly tak nátlaku společnosti.

1.3 Nevidomý žák

1.3.1 Význam zraku

Zrak se podílí významným způsobem na získávání vědomostí i dovedností člověka od raného dětství po celý život. Zajišťuje neustálý příliv informací z okolního světa. Tento tok informací je podmínkou rozvoje poznání a myšlení dítěte i dospělého člověka, který přijímá podněty ze svého okolí, zpracovává je a určitým způsobem na ně reaguje, podle nich uzpůsobuje své chování.

Zrakem získáváme 75–80 % informací, sluchem 15 %, hmatem 6 %, chuťovým analyzátořem 3 % a čichovým 2 % a právě těmito smyslovými analyzátoři je kompenzován zrak. „*Zrak informuje člověka o tvaru, barvě, velikosti, vzdálenosti, prostoru a směru, klidu i pohybu. Je rozhodující pro utváření správných představ, paměti, pozornosti, myšlení, řeči i sféry emocionálně volní. Zároveň ovlivňuje prostorovou orientaci, a rozvoj pohybových dovedností a koordinaci pohybu.*“ (Edelsberger, 1988, s.109) Flenerová in (Valenta, 2003, s. 182) definuje nevidomost jako: „*Stav nevyvinutí nebo úplné ztráty zrakové funkce a tím nemožnost zrakového vnímání.*“ Dále můžeme charakterizovat nevidomost jako ireverzibilní pokles centrální zrakové ostrosti pod 3/60. Dále pak rozlišuje nevidomost praktickou, nevidomost skutečnou (pokles centrální zrakové ostrosti pod 1/60- světlocit nebo binokulární zorné pole 5° a méně bez porušení centrální fixace) a plnou slepotu. (Valenta, 2003)

Mezi nejčastější příčiny vzniku vrozené nevidomosti patří dědičnost, komplikace v prenatálním období a u získané, nádory, úrazy, progresivní glaukomu, retinopatie, odchlípení sítnice a další. Z důvodu ztráty schopnosti vnímat informace o okolí zrakem užívají náhradní smysly (hmat, sluch, čich a chuť). Při takovém to vnímání může dojít k vytvoření neadekvátních představ o daném podnětu, proto musíme dbát na jejich správné a názorné vysvětlení. Kvalita

zrakového vnímání znemožňuje jedinci s těžkým postižením zraku pracovat s běžným černo-tiskem, proto užívají ke čtení a psaní Braillovo hmatové písmo. Jak už jsme dříve zmínili, kvalita zrakového vnímání narušuje i pohyb a prostorovou orientaci. Nevidomí užívají bílou hůl, doprovod nebo vodícího psa k pohybu na volném prostranství (Renotíerová, Ludíková a kolektiv 2003).

1.3.2 Osobnost žáka

Zraková vada, jako jiné postižení, ovlivňuje celou osobnost dítěte a jeho psychický vývoj. „*Psychický vývoj zrakově postiženého dítěte prochází sice stejnými vývojovými fázemi jako vývoj dítěte zdravého, ale má svoje specifické znaky, kterými se od obecné normy může lišit. Platí zde tyto základní předpoklady:*

1. *Každá osobnost se vyvíjí pod vlivem prostředí.*
2. *Následkem zrakového defektu působí toto prostředí jinak než za normálních okolností.*
3. *Zrakově postižený jedinec reaguje na své okolí a v jeho chování se odráží nejen jeho zraková vada, ale i výchovné postoje rodiny a další sociální vlivy.“* (Vágnerová, 1995, s.43-44)

V období mladšího školního věku se zrakově postižený žák setkává s prvními neúspěchy z důvodu omezení schopností a možností zrakovou vadou. U integrovaného dítěte mladšího školního věku s postižením se tak můžeme setkat se známkami deprivace spojené se školními neúspěchy, opožděním psychomotorického vývoje, obtížemi při sociálním začleňování, demotivací atd. (Hamadová, Květoňová, Nováková 2007). Jedinec se již při prvních pokusech o začlenění mezi vrstevníky a získávání nových sociálních rolí může setkávat s obtížemi.

Jedinec se zrakovým postižením není schopen udržet zrakový kontakt při verbálním projevu a doprovázet jej vhodnou mimikou a gestikulací. Díky tomu může docházet k mnoha nedorozuměním v mezilidských vztazích. Ztráta zrakového vnímání ztěžuje jedincům každodenní situace, jakými například jsou vstup do místnosti, připojení se k rozhovoru, orientaci v prostoru a další. (Pipeková, 2006). Řeč, si nevidomé dítě osvojuje převážně cestou sluchovou, naučí se mluvit a správně vyslovovat; avšak obsah různých slov není podložen názorem, a proto se část slovní zásoby leckdy neshoduje plně se skutečností. (Sovák, 1980) Jedinci se zrakovým postižením mohou působit opožděně a také jim je velmi často přiložen odklad školní docházky. Proto je důležité pracovat na emoční stabilitě, osobnostními rysy, toleranci vůči zátěži, přizpůsobivosti, ale hlavně pozitivním přístupem, a to jak samotného žáka, tak rodičů a samozřejmě i pedagogů. (Slowík, 2007)

Vstupem do školy začíná pro každé dítě nová životní sféra a také určitý řád. Jinak tomu nebude ani u jedinců se zrakovým postižením. Je to důležité období kdy se z dítěte stává žák základní školy, a proto je velice důležitá školní zralost a vyspělost, jak po sociální, tak psychické stránce. Mnoho autorů se shoduje na reakci rodičů při úspěšném zápisu k povinné školní docházce. Rodiče toto považují za známku „normality“ svého dítěte.

1.4 Rodina a nevidomý žák

Giddens (in Jeřábková) popisuje rodinu jako skupinu osob spjatých příbuzenskými vztahy. Obvykle je chápána jako svazek muže a ženy zpravidla doplněný o děti. Dlouhá léta a desetiletí se hovoří o proměnách funkcí rodiny. „Částečně je to jistě pravda. Řada změn však není vyvolána rodinou samotnou, nýbrž proměnou společenských rolí, sociálních a ekonomických vazeb ve společnosti, včetně vazeb rodiny a okolí a členů rodiny navzájem. Bez ohledu na pojetí rodiny a proměnu jejich forem a způsobu koexistence v čase zůstávají v popředí existence rodiny úkoly uspokojit či naplnit potřeby a požadavky každého jejího člena. Míra tohoto uspokojování má samozřejmě vliv na kvalitu vztahů v rodině – šířeji na plnění funkcí rodiny.“ (Jeřábková, 2013, s. 72) Nejdůležitější roli ve výchově a socializaci dítěte by měla hrát jeho vlastní rodina. Rodina (pokud existuje a funguje) je totiž prvním sociálním a nejpřirozenějším prostředím, s nímž dítě přichází do styku – toto prostředí má navíc předpoklady ovlivnit některé limitující faktory vyplývající ze samostatného postižení (Valenta, Müller, 2003).

Většina autorů, jak uvádí Jeřábková (2013), se shodují na pěti základních funkcích rodiny:

- **Výchovná a socializační** – dále bychom jí mohli rozdělit na vědomou a nevědomou. Rodina je sociální jednotka, která působí či přímo rozvíjí sociální prvky chování člověka. Hovoříme tak o výchově, která je záměrná i nezáměrná.
- **Emocionální** – poskytování citového zázemí, saturace psychických potřeb členů rodiny, zajištění pocitu bezpečí a jistoty členům rodiny.
- **Reprodukční** – tato funkce je otázkou naplnění jednoho ze základních lidských pudů. Rodina je stále ještě považována za neobvyklejší místo reprodukčního chování. Součástí reprodukční funkce není jen přivedení dítěte na svět, ale také jeho zajištění pro život a další vývoj.
- **Ekonomicko-zabezpečovací** – materiální zabezpečení jednotlivých členů rodiny, a to i širší rodiny jako je zajištění prarodičů ve stáří.

- **Ochranná** – úzce spojená s emocionálním působením, výchovou a péčí o osoby s postižením, nebo o osoby ve starším věku.

Nyní bychom se rádi zaměřili na domácí prostředí, které hraje velice důležitou roli. Rodina má velký podíl na úspěšnosti vzdělávání i výchově žáka v jakémkoliv věku. Domácí prostředí, je místo kde by se dítě mělo cítit v bezpečí bez jakýchkoliv nástrah. Období, kdy je dítě označeno jako handicapované lze charakterizovat jako krizi rodičovské identity. Je to doba adaptace na realitu, která představuje odlišnost jejich dítěte a jeho perspektiv, částečně nejasných a částečně nepříznivých, hůře akceptovatelných. Tehdy se rodičovské postoje a chování dost mění. Pro rodiče bývá tato situace zcela nová, a tudíž není vždy možné uplatnit určité vzorce výchovy, na které byli zvyklí od svých rodičů. Tato zátěž omezuje uspokojení potřeby seberealizace v rodičovské roli, ve smyslu deprivace této potřeby a vyvolává tak nejrůznější obranné reakce. Vyrovnání se s touto zátěží proto bude záviset na mnoha faktorech: např. zkušenosti rodičů, věk, zdravotní stav, osobnost a její vlastnosti, a také partnerské vztahy. (Vágnerová, 1995)

Už od prvních počátků, kdy rodiče přijmou fakt, že jejich dítě bude mít určitý stupeň zrakového postižení, nastává velká změna a honba za vytvořením přirozených, a hlavně bezpečných podmínek pro nového člena rodiny. Již od útlého dětství je třeba ukazovat dítěti život ze všech stran jako intaktní dítě formou pro něj nejpřirozenější. Výchova dítěte se zrakovým postižením, bez jakýchkoliv zkušeností může být pro rodiče velice frustrující. Dítě by nikdy nemělo mít pocit, že je pro rodiče zátěží. Pokud dítěti se zrakovým postižením připustíme myšlenku, že jeho zdravotní stav je pro něj i jeho blízké překážkou, nikdy už jej této myšlenky nezbavíme. Proto pozitivní přístup rodičů, a nejen jich, ale všech osob setkávajících se v běžném životě s dítětem s postižením, zajistí i pozitivní přístup samotného jedince. Dítě s postižením potřebuje ve výchově vnímat hranice chování stejně jako dítě bez postižení. Tyto hranice určují rodiče a je důležité, aby nenabízeli svému dítěti s postižením výchovu bez hranic, zodpovědnosti za své činy a jasných pravidel, která dávají pocítit jistoty. (Slowík, 2007)

Mnoho autorů vnímá rodinu jako důležitý prvek. Nejde o uměle vytvořenou sociální skupinu, ale skupinu vytvořenou přirozeně. Pokud má být výchova dítěte úspěšná, je vyžadováno vhodné prostředí, ve kterém dítě se svou rodinou žije. Nemluvíme zde jen o materiálním zázemí, ale také citovém. Mnoho autorů také uvádí samotné zjištění informace, že jejich dítě bude mít určitý druh postižení, jako krizové. Důsledkem může být až rozpad rodiny. Tuto situaci je proto velmi důležité překonat.

1.4.1 Sourozenci dítěte se zrakovým postižením

Postižené dítě může představovat zátěž nejen pro rodiče, ale i pro své sourozence. Za těchto okolností se mohou měnit očekávání rodičů ke zdravým dětem, je zde větší riziko vzniku nějakého extrémního postoje. Existence dítěte s postižením může změnit postavení zdravých dětí v rodině. Za těchto okolností se může postavení rodičů ve vztahu ke zdravým dětem měnit. Takto se dostáváme do situací, kdy i zdravé dítě může trpět citovou deprivací. Snížená pozornost rodičů může u dítěte vyvolat obranné mechanismy: např; snahu o upoutání jejich zájmu, a to mnohdy i nevhodnými způsoby, anebo negativním přístupem k sourozenci se zrakovým postižením. V roli sourozence postiženého může být zdůrazněna potřeba kompenzace, zdravé dítě může být stavěno do situace, ve které má rodičům vynahradit zátěž péče o handicapovaného potomka. Tato situace je charakteristická většími nároky a očekáváním, než je obvyklé. (Vágnerová, 1995) Blažek a Olmrová in Vágnerová (1995) také mluví o jistém přínosu do dalšího života pro sourozence handicapovaných. Přesněji mluví i větší zralosti, zodpovědnosti, toleranci a ochotě pomáhat.

Mnoho autorů se shoduje na převaze spíše negativního postoje sourozenců intaktních se sourozenci s postižením. Není tomu vždy tak, a proto je důležité zmínit i ten přístup pozitivní, kdy sourozenci milují svého blízkého takového, jaký je a nevnímají jeho postižení jako důvod k nenávisti. Důležité je na tuto skutečnosti všechny blízké upozornit a připravit. Vést děti k vzájemné lásce a porozumění. Tímto se dostáváme k dalším povinnostem rodičů.

1.4.2 Spolupráce základem

Spolupráce. Slovo, jehož význam je stavebním materiálem pro úspěšné vzdělávání a výchovu. Rodiče, učitelé, pracovník SPC a samotný žák jsou tým, který spolu musí spolupracovat a vzájemně se podporovat. Rodina a domácí prostředí žáka, musí plnit funkci jak volnočasovou, tak vzdělávací. Jak praví známé motto „Bez práce nejsou koláče“ ani zde nevidíme pozitivní výsledky bez snahy a úsilí. Proto plnění domácích úkolů a procvičování probírané látky by mělo být na denním pořádku žáka. Rodiče, by se na této aktivitě měli spolu s dítětem podílet, a to i když jsou metody a formy práce odlišné, než to bylo například u nich. Také je důležité zmínit spolupráci třídního učitele, popřípadě asistenta pedagoga a snaha uplatňovat při výuce stejné postupy. Komunikace mezi rodiči a učiteli by měla být nekonfliktní, v pozitivním duchu a se stejným záměrem. Udělat pro dítě to nejlepší a neustále se zdokonaľovat. (Šmelarová a kol., 2017)

Mnoho autorů se dále shoduje na stylech výchovy, ke kterým se mohou rodiče přiklonit. Ač si rodiče mohou myslet, že svým chováním dělají pro své dítě jen to nejlepší, není tomu vždy

tak. Rodiče mají v těchto případech nutkavou potřebu dítě přehnaně chránit a opatrovat. Toto jednání, ale mnohokrát může vést k nesamostatnosti, anebo také přenášet nepřiměřený pocit strachu na samotné dítě, u kterého mohou v budoucnosti vzniknout problémy při setkávání s okolním světem. Tyto obavy mohou u rodičů vzniknout při nástupu do vzdělávacího zařízení, rodiče se obávají o kvalitu vzdělávání, přijetí jejich dítěte intaktním kolektivem, možné šikany atd. Oproti tomu opačný přístup, kdy mohou rodiče klást na dítě přehnaně vysoké nároky a snaží se sebe i okolí přesvědčit o „normálnosti“ jejich dítěte může vést k jeho přetížení.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

ÚVOD

Jak již bylo v teoretické části zmíněno, předkládaná bakalářská práce s názvem „*Inkluze nevidomých žáků do ZŠ z pohledu jejich rodičů*“ pojednává o poznatcích, prožitcích, a hlavně také zkušenostech rodičů při výchově a vzdělávání jejich potomků v rámci inkluzivního vzdělávání. V této situaci je důležité počítat s protichůdnými názory. Důležité je také zmínit období, ve kterém bylo dítě vzděláváno a jak na celý tento postup nahlížela společnost. Mnoho rodičů se už buďto v minulosti nebo současné době setkalo s těžkou situací rozhodování o nadcházejícím průběhu a možnostech vzdělávání jejich dítěte. Je velice důležité, ať už se rodiče rozhodli jakkoliv, věřit že jejich rozhodnutí je správné a udělali pro své dítě to nejlepší. Právě pozitivní přístup a motivace je motor, který celý stroj inkluze žene kupředu. Celý proces inkluze však nestojí pouze na dobrém přístupu rodičů nebo samotného žáka, ale také na spolupráci. Spolupráci s kantory, pracovníky speciálně pedagogického zařízení, ale také intaktním kolektivem, který společně se školou vytváří prostředí určené k inkluzi. Zdali byly podle rodičů podmínky dodrženy a vhodně nastaveny se dále dozvíme v praktické části této práce. Také bychom vás rádi seznámili s hlavními a dílčími cíli realizovaných výzkumným šetřením a dále také popíšeme celý jeho průběh. Realizace průzkumu bakalářské práce byla prováděna samotnou autorkou bakalářské práce a dále proběhla spolupráce s pracovníky speciálně pedagogického zařízení a Tyfloservisu v Olomouckém kraji. Rodičům nevidomého žáka vzdělávaného formou inkluze byly dotazníky podávány elektronickou formou. Zprostředkovatelem kontaktu byly již zmíněné pracovnice, kterým bychom touto cestou chtěli poděkovat za spolupráci na této bakalářské práci.

2 POPIS VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Prvním krokem při tvorbě výzkumu bylo kontaktování příslušných zařízení, které evidují žáky se zrakovým postižením. První kontakt byl navázán s SPC v Opavě, kde se po delší době ukázal nezáměr spolupracovat na tvorbě této bakalářské práce. Jako důvod bylo uvedeno nové znění zákona o ochraně osobních údajů. Další kontakt byl proto navázán s Tyfloservisem a SPC ve městě Olomouc. Tato spolupráce byla pro bakalářskou práci přínosnou, a i přes již zmíněný zákon o ochraně osobních údajů, neměly pracovnice problém prostřednictvím elektronické pošty zaslat dotazníky respondentům samy. Při spolupráci s Tyfloservisem jsem narazila na pracovníci, jejíž syn byl jako jeden z prvních osob vzděláván inkluzivní cestou po roce 1990. Tento případ bude dále využit v jedné z případových studií. Dotazníky, jak jsme již zmínili, byly odeslány elektronickou poštou. Ta obsahovala hypertextový odkaz, který respondenty přesměroval na aplikaci webového prohlížeče Google. Dotazníky byly poté automaticky odeslány vyplněné zpět autorce bakalářské práce. Pro některé doplňující informace se autorka bakalářské práce vracela zpět k respondentům. Tyto informace byly dále pořizovány formou rozhovorů, které byly zpracovány do případových studií. Celkem bylo osloveno 16 rodičů. Z nichž 12 bylo ochotno vyplnit dotazníky, a další 2 spolupracovat na tvorbě rozhovorů.

3 CÍLE VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Hlavním cílem této bakalářské práce, bylo analyzovat úspěšnost inkluze nevidomých žáků na základní škole. Zdali byl tento postup vzdělávání pro žáka vhodný a přínosný. Veškeré tyto informace poskytovali rodiče, kteří se na tomto druhu vzdělávání podíleli. Tudíž jsme se snažili zjistit, jak rodiče vnímají tento styl vzdělávání.

Ke zjištění odpovědi na hlavní výzkumnou otázku je nezbytné definovat dílčí cíle, které svými údaji budou nápomocné při zkoumání hlavní výzkumné otázky. Jedná se tedy o tyto dílčí cíle:

- Jaká je spolupráce rodiny a žáka se školským zařízením, speciálním pedagogickým centrem.
- Do jakého prostředí je žák začleněn. (třídní kolektiv jejich spolupráce atd.)
- Připravenost a informovanost učitelského sboru, který se žákem přichází do kontaktu.
- Materiální podmínky a úprava prostředí školy a tříd, kde se žák vyskytuje.
- Jak probíhalo rozhodování rodičů o nadcházejícím vzdělávání jejich dítěte.

Očekáváme, že z výzkumu bude poté jasné, jaké možnosti má rodina, která se rozhoduje o stylu vzdělávání jejich člena se zrakovým postižením. Zdali jsou v daném zařízení, uskutečňovány principy inkluzivního vzdělávání vedoucí k maximálnímu rozvoji žáka se zrakovým postižením. Klíčové je především zjištění, jak na vzdělávání nahlíží rodiče žáka v inkluzi, a jak celý proces vnímají právě oni.

4 OBJEKT VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Objektem výzkumu se v této bakalářské práci nestali samotní žáci v inkluzi. Zaměřili jsme se na samotné rodiče nevidomých žáků vzdělávaných na základních školách inkluzivním přístupem. Celý výzkum probíhal převážně v Olomouckém kraji. Základní vzorek respondentů tudíž tvořili rodiče, jejichž děti jsou ve věku 6-17 let, tudíž žáci základních škol. Rodiče jsou spolu s dětmi vedeni v SPC a Tyfloservisu Olomouckého kraje.

5 METODOLOGIE

5.1 Kombinace kvalitativních a kvantitativních přístupů

Mnoho autorů definují kvalitativní a kvantitativní výzkum na základě použitých metod. „Zjednodušeně řečeno, nástrojem kvantitativního výzkumu je dotazník, zatímco kvalitativní výzkumníci využívají rozhovor.“ (Švaříček, Šedřová a kol., 2014, s.13) Pokud jde o kvantitativní a kvalitativní přístupy, je nutné zmínit, že vycházejí z odlišných epistemologických předpokladů. Tyto závěry, ale nejsou lepší, horší a ani soupeřící. Uvedené přístupy většinou zkoumají jiné problémy, a používají i jiné analytické postupy. Například při postupu použití kvalitativní a posléze kvantitativní metodologie, lze vytvořit dostatečně hlubokou teorii, potvrzenou na širokém vzorku. Pro doplnění a zjištění různých aspektů je tedy možné použít oba přístupy (Švaříček, Šedřová a kol., 2014). V této bakalářské práci jsme se rozhodli kombinovat a maximálně využít silných stránek obou metodologických přístupů. Tuto kombinaci nazýváme metodologická triangulace. (Svoboda, 2012)

5.2 Výzkumné metody

5.2.1 Dotazník

Dotazník je metoda určená ke sběru dat, která obsahuje výčet psaných otázek, na které respondent odpovídá dle daných instrukcí. Základní částí dotazníku je úvodní část, kde se respondent dozvídá účel vyplnění a stručné požadavky. Jako další se uvádí věcná část, která je tvořená položkami sledujícími cíle výzkumu. V současné době jsou dotazníky označovány jako poměrně různorodé nástroje širokého zaměření, které mohou mít jak psanou, tak také elektronickou podobu. (Chrásková, Kočvarová, 2015)

5.2.2 Polostrukturovaný rozhovor

Rozhovor neboli interview, je technika poměrně často využívaná. Aplikuje se jak v kvalitativních, tak kvantitativních přístupech. Polostrukturovaný rozhovor, též rozhovor částečně řízený, je charakteristický tím, že má připraven určitý výčet otázek, které budou jeho předmětem, aniž by předem bylo striktně stanoveno jejich pořadí. Tazatel může formulace otázek částečně modifikovat, a dokonce přidávat doplňující dotazy. Nezbytné, avšak je, aby byly všechny dotazy zodpovězeny. Tazateli je ponecháno více volnosti, a to i ve výběru prostředí, v němž by měl rozhovor probíhat. (Reichel, 2009)

5.2.3 Audiozáznam

Audiozáznam patří mezi nejčastěji používané metody záznamu kvalitativních dat. Jeho výhodou je převážně komplexnost záznamu a jeho autentičnost. Představuje velikou oporu a pomoc pro výzkumníka, který se během interview nemusí rozptylovat psaní poznámek, aby zaznamenal obsah. Záznam je zcela nestranný, a je na něj vše tak jak se odehrálo. (Miovský, 2006)

5.2.4 Transkripce

Transkripce nazýváme proces převodu mluveného projevu z interview do psané podoby. Jedná se o časově náročnou proceduru, která je však pro podrobné vyhodnocování podmínkou. (Hendl, 2016)

5.2.5 Případová studie

Výzkum pomocí případové studie se zaměřuje na podrobný popis a rozbor jednoho nebo několika málo případů. Základní výzkumnou otázkou je, jaké jsou charakteristiky daného případu nebo zkoumané skupiny. Jde především o detailní studium složitosti případu a vzájemných vztahů. Stake (1995) definuje případovou studii jako snahu co nejlépe porozumět určitému sociálnímu objektu v jeho jedinečnosti a celistvosti.

Při tvorbě případových studií jsme se zaměřili na rodiče žáku, kteří jsou nebo byli, vzdělávaní formou inkluzivního vzdělávání. Případové studie jsme se rozhodli zpracovat z polostrukturovaných rozhovorů dvou z účastníků dotazníkového šetření, které jsme v této práci také využili. Postupovali jsme podle jednotné struktury, která je rozdělena do oblastí:

- Seznámení s rodinou
- Inkluzivní vzdělávání, a proč ano
- Průběh vzdělávání a výchovy
- Závěr

Poté jsme případové studie shrnuli a poukázali na to, co je v nich podstatné.

Případová studie 1.

Seznámení s rodinou

Rodina chlapce Y se skládá z pěti členů. Má dva mladší sourozence a všichni chlapci mají mezi sebou moc hezký vztah, jak popisuje matka, která se rozhovoru zúčastnila. Matka pracuje v Tyfloservisu, a proto mnoho věci zvládala se synem sama. Podotýká, že i otec přidával

ruku k dílu, a dokonce zapojovali i babičku. Rodina žije v Olomouci, a tudíž je syn neustále ve víru města.

Inkluzivní vzdělávání, a proč ano

Jak už jsme dříve zmínili, jedná se o jedince, který byl jako 1. integrovaný žák po roce 1990. Chlapec si zažil i proces segregace, jak matka popisuje, neboť musel docházet do speciální mateřské školy a poté i základní školy až do 3. ročníku. Chlapec pobýval v internátním zařízení při mateřské a základní škole speciální v Brně. Pro rodiče i dítě, byla tato situace velice náročná. Matka vzpomíná na nekonečné hodiny strávené v autě, brzké vstávání a loučení, které bývalo v předškolním věku chlapce náročné. Chlapce často provázeli bolesti hlavy, střevní potíže a nechutenství, když trávil čas na internátu. Toto je jeden z největších důvodů, proč rodiče neváhali vyzkoušet něco nového a odhodlali se vyzkoušet inkluzivní vzdělávání. Chlapec byl tedy od 4. ročníků integrován na základní školu ve spádové oblasti.

Průběh vzdělávání a výchovy

„Chtěli jsme a stále chceme ten normální život“. Těmito slovy popisovala matka přestup na novou školu. Chlapec byl velice šikovný, a proto se vzdělával bez IVP, pomoci asistenta, nebo sníženého počtu žáků ve třídě. Matka dále popisuje, že proces inkluze v té době nikdo neznal a pro všechny byl tento postup nový a neznámý. Chlapec měl podle matky opravdu štěstí na 1. třídní učitelku, která s inkluzí ráda souhlasila, avšak i když pro ni bylo vše nové. Chlapec měl své místo hned u katedry učitele, ve které seděl sám. Byl vybaven vlastním Pichtovým psacím strojem, se kterým pracoval každý den. Matka přirovnává vzdělávání na základní škole ke středoškolskému. *„Co si syn nezapsal, to neměl. Neexistovala žádná zpětná vazba, až tedy s námi doma, protože já Braillovo písmo ovládám, třídní učitelka, ale ne.“* Při písemných pracích musel chlapec své odpovědi na otázky předčítat. Jako jisté úlevy ve vzdělávání matka popisuje absenci při některých hodinách tělesné výchovy a menší počet příkladů a cvičení v hodinách, které pak ale museli vypracovat doma. Když učení přibývalo, zapojili se do plnění školních povinností i ostatní členové rodiny. *„Manžel, se učil se synem fyziku a chemii, já matematiku a moje matka český jazyk, neboť sama vyučovala na základní škole“.*

Na druhém stupni získal chlapec novou třídní učitelku, která shodou náhod ovládala Braillovo písmo, neboť sama měla získané zrakové postižení, a proto bylo vše jednodušší. Chlapec měl méně domácích úkolů, protože toho ve škole stíhal mnohem více. Je nutné podotknout, že již na prvním stupni docházel chlapec do školy za doprovodu jednoho ze spolužáků sám a ani v pozdějším věku tomu nebylo jinak. Začínal se postupně učit z paměti trasy do školy,

kroužků a domů. S tímto tréninkem chlapci pomáhal pracovník SPC Brno, kde byl chlapec veden již od mateřské školy. Tuto spolupráci popisuje matka jako velice přínosnou, stejně tak jak spolupráci se základní školou a personálem. „*Syn měl velice dobré vztahy i s ostatními pracovníky ZŠ*“ vzpomíná matka. „*Vždy, když šli se spolužáky na oběd do školní jídelny, čekala na něj paní uklízečka, která počkala až se chlapec usadí a přinesla mu ták s obědem, který pak zase uklidila.*“ Chlapec se nikdy nestránil kolektivu a je velice společenský a nebylo tomu jinak ani v kolektivu vrstevníků.

Závěr

Rodina je úplná a plně funkční. Všichni členové, jak popisuje sama matka, jsou velice společnější a mají rádi aktivity, které mohou dělat spolu. Chlapec Y rád lyžuje, plave, tancuje a jezdí na kole. Stopaře, nebo partnera mu po většinu času dělá otec nebo přítelkyně, která ráda sportuje stejně jako on. „*Vždycky jsme to brali s humorem. Syn miluje vtipy o nevidomých, které moc rád vypraví. Když měli v tanečních hodinu v kostýmech, šel za bystrozrakého. Je na něm vidět, že je veselý a šťastný, a tak jsme si to představovali.*“ Matka během celého rozhovoru popisovala inkluzi jako velice užitečnou a vhodnou, ačkoli se našly překážky, se kterými si museli poradit, všechno bez problému zvládli, a právě díky tomu je chlapec Y plně samostatný. Matka dále popisuje, že syn zdárně dokončil střední i vysokou školu a úspěšně se věnuje vlastnímu podnikání. Dále žije sám se svou přítelkyní a není odkázán na pomoc rodičů.

Případová studie 2.

Seznámení s rodinou

Rodina chlapce X se stejně jako 1. rodina skládá z pěti členů. Chlapec má dva starší bratry. Všichni potomci mají mezi sebou moc hezký vztah a jak matka popisuje vlastními slovy „*nikdo k sobě nechovali, zášť nebo odpor. Naopak se vždy snažili o bratra pečovat a chránit jej.*“ Otec i matka pracují ve zdravotnictví, a proto často s přípravou do školy pomáhali i prarodiče. Rodina pochází z vesnice nedaleko města Olomouc.

Inkluzivní vzdělávání, ano a proč

V tomto případě, se jedná o rodinu, jejíž syn podstoupil inkluzi několik let zpět, avšak tomu není tak dávno jako u případu č.1. Chlapec X je integrován již od mateřské školy, což pro náš výzkum znamená, že si neprošel procesem segregaci a nikdy nebyl vzděláván odděleně s jedinci zrakového postižení v jeho věku. Pro rodiče byla forma inkluze jediná volba vzdělá-

vání, a to z důvodu dojíždění a nutného pobytu syna na internátu daleko rodiny. Chlapec tudíž docházel do mateřské i základní školy ve spádové oblasti, kde s tímto neměli žádný problém a chlapce vřele přijali.

Průběh vzdělávání a výchovy

„syn byl, a stále je velice všímavý a zvědavý, takže získávání nových vědomostí pro něj byla určitá forma zábavy“. U chlapce X proběhl klasický zápis do mateřské a základní školy. V základní škole se chlapce ujala třídní učitelka, která je zároveň rodinnou známou a s chlapcem pracovala již od útlého věku. *„známá, která vyučuje na zdejší základní škole, se sama nabídla, že to zkusí, ale všichni jsme museli počítat s tím, že inkluze nemusí být úspěšná.“* tato učitelka formou hry sama naučila chlapce Braillovo písmo, které také ovládala, a díky tomu byl chlapec schopný číst již v předškolním věku. Kolektiv, který byl ve své podstatě od mateřské školy až po ukončení základní školy neměnný, byl vstřícný a nikdy neměl se chlapcem X problém. Vrstevníci byli vždy ochotni chlapci pomáhat a spolupracovat s ním. U tohoto případu byl nastaven IVP, který byl koordinován se základní školou speciální v Brně, která chlapci X dále zapůjčovala učebnice a učební pomůcky, které v průběhu vzdělávání potřeboval. Počet žáků ve třídě na základní škole byl snížen na 12 žáků. Mála třída byla vytvořena díky souhlasu Školského úřadu, který vše schválil. Chlapec tedy pracoval s učebnicemi v latině, ale i s učebnicí v Braillově písmě. Za chlapcem dojížděl jednou měsíčně pracovník SPC Brno, který s chlapcem pracoval. Tuto spolupráci matka jenom chválila. *„Syn během vzdělávání v mateřské a základní škole neměl asistentku, proto se individuální práce s pracovníkem SPC hodila.“* Chlapec se učil pracovat s Pichtovým strojem a později s počítačem, který měl hlasový vstup již v předškolním věku. Nejčastěji využíval webovou stránku Alpha => Braille, která překládá text z latinka do Braillova písma a naopak. Touto formou pak pracoval chlapec X na druhé stupni základní školy a současně na střední škole. Chlapec X má po celou dobu studia, stejně jako chlapec Y své místo ve třídě, 1. lavici u katedry, ve které sedí sám. Doma se s chlapcem učila převážně matka, která mu diktovala zadání a chlapec si psal odpovědi, jinak pokud mohl, pracoval samostatně s drobnou kontrolou. Celková spolupráce se školou a pracovníky byla velice pozitivní a úspěšná, avšak úpravy prostor školy nebyly uskutečněny. Chlapec každý rok před nástupem do dalšího ročníku dojížděl s rodiči do SPC v Brně, kde probíhalo speciálně pedagogické vyšetření, zdali je chlapec připraven na nástup do dalšího ročníku. *„Syn se musel naučit pohybovat se po škole zpaměti, díky ochotným spolužákům, ale neměl nikdy problém, že by netrefil. Jinak se syn nikde bez doprovodu neukazuje. Do vzdělávacích zařízení nebo k lékařům a důležitým schůzkám jej vždy doprovázím já, anebo manžel“* popisuje matka. V rámci IVP měl chlapec individuální

hodiny matematiky, které byly náročnější, obzvláště při vysvětlování nového učiva, dále byl na 2.stupni zbaven určitých aktivit v tělesné výchově, obzvláště míčových her. Chlapec X v současné době studuje na střední škole obor Podnikatelství. Na střední škole již služeb asistenta využívá, převážně k přepisu anebo diktování.

Závěr

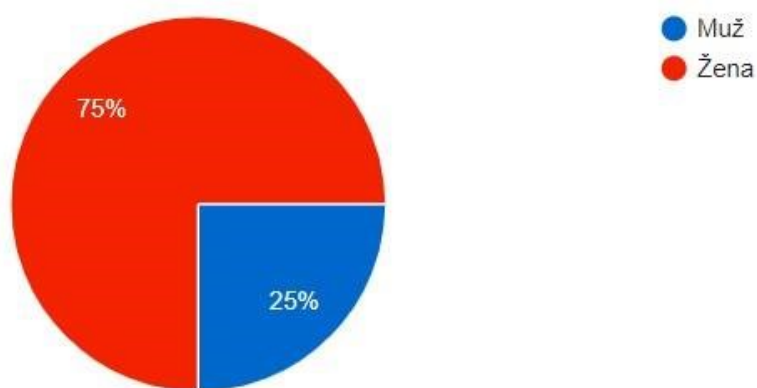
Chlapec X stejně jako chlapec Y žije v prostředí úplné a plně fungující rodina. Ačkoli mají oba rodiče časově náročnější zaměstnání, vždy se všem synům plně věnovali. Milují sportovní aktivity a společenské hry, které mohou hrát spolu. *„Jsme šťastní, když můžeme všichni sedět u jednoho stolu s dobrým jídlem a pitím a povídat si o všem co se kolem nás děje. Máme radost i z těchto každodenních maličkostí.“* Matka i syn, který byl u interview taky přítomen popisovali inkluzi jako velice přísnou, a ani jeden z nich si nedokázal představit vzdělávání na základní škole speciální daleko od rodiny. I v tomto případě jak syn tak matka vnímání i určité nedostatky tohoto procesu, ale jak popisují spíše ze strany vlády a nařízení, které je třeba dodržovat. Spolupráci se školským zařízením si velice vychvalují a jsou naprosto spokojeni.

6 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Jako první bychom se rádi zaměřili na výsledky dotazníkového šetření. Jak již jsme zmínili, k samotnému předání dotazníků respondentům, jsme využili aplikaci webového prohlížeče Google, který zpracoval níže zobrazené grafy z odpovědí respondentů. Jak už jsme dříve zmínili, celkem bylo rozesláno 16 dotazníků, z nichž se 12 vrátilo zpět. Nyní se budeme podrobněji zabírat otázkami, ze kterých se tento dotazník skládal. Díky první otázce můžeme zjistit, který z rodičů se zúčastnil předloženého šetření.

1. Jakého jste pohlaví?

12 odpovědí

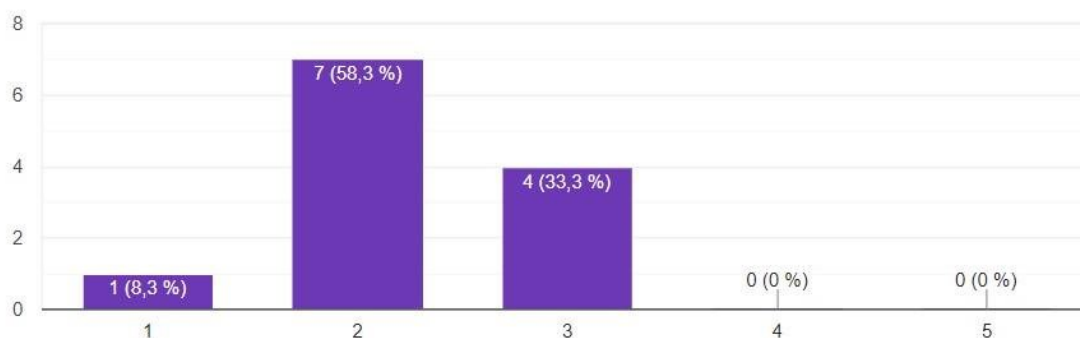
Obrázek 1 - Graf vyhodnocení otázky č.1

Devět ze dvanácti rodičů byly ženy. Ačkoli nám tato informace neukazuje žádný důležitý fakt, je obvyklé, že se při vzdělávání dítěte účastní jeden z rodičů více než ten druhý. Dle našeho názoru tento fakt souvisí s povoláním rodičů, díky kterému může být jeden z nich více vytížen. Důležité je ovšem zmínit, že na výchově svých potomků se ve funkční rodině podílejí oba rodiče zároveň.

Ve druhé otázce jsme se zaměřili na počet členů, ze kterých se zkoumané rodiny skládají. Abychom byli přesní, zajímal nás počet potomků v rodině.

2. Kolik máte potomků?

12 odpovědí

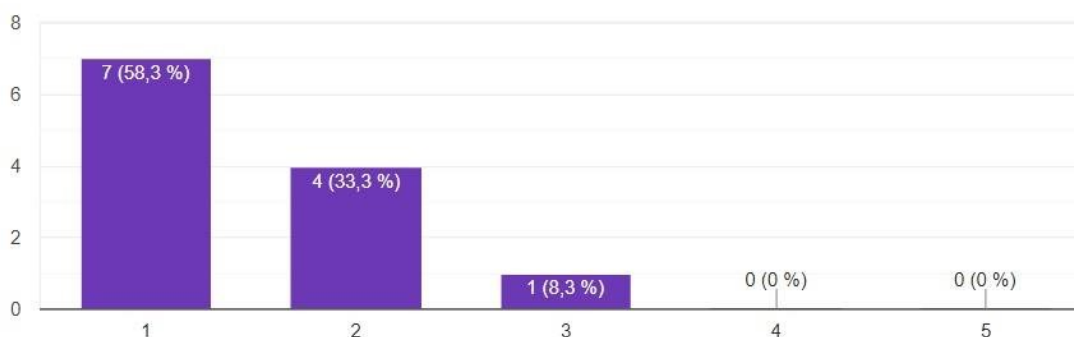

Obrázek 2 - Graf vyhodnocení otázky č.2

Z daných výpovědí můžeme zjistit, že zkoumané rodiny nepřesahují počet pěti členů. Nejčastější odpovědí v této otázce je možnost číslo dvě. Sedm z dvanácti rodin se skládá ze čtyř členů. Otázka číslo dvě dále úzce souvisí s otázkou číslo tři, kde jsme zjišťovali pořadí dítěte se zrakovým postižením.

3. V jakém pořadí je dítě se zrakovým postižením?

12 odpovědí

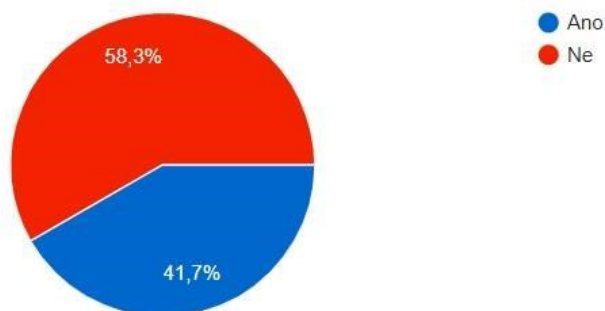
Obrázek 3 - Graf vyhodnocení otázky č.3

Nejčastější odpovědí v této otázce je možnost č. 1. Sedm rodičů uvádí, že dítě se zrakovým postižením je první a tedy nejstarší. Další čtyři pak uvádějí že, jejich dítě se zrakovým postižením je v pořadí druhé a jeden z rodičů konstatuje, že dítě se zrakovým postižením je třetí, poslední, a tudíž nejmladší ze tří sourozenců.

Další otázka, je pro náš výzkum velice přínosná. Ptali jsme se rodičů, zdali samotné rozhodnutí, jakou ze dvou cest vzdělávání zvolí, bylo náročné.

4. Bylo pro vás rozhodnutí vzdělávání dítěte v klasickém systému základních škol x škol pro děti se zrakovým postižením náročné?

12 odpovědí

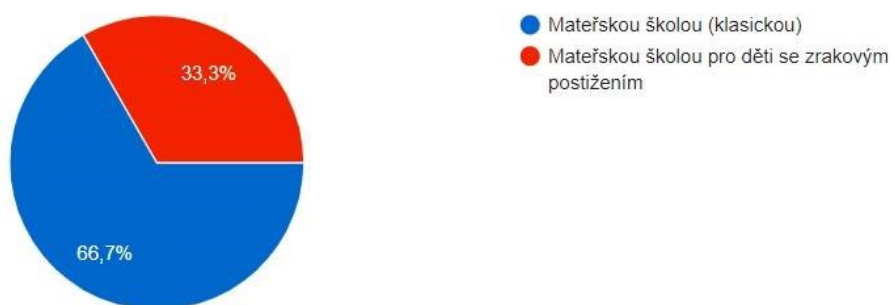
Obrázek 4 - Graf vyhodnocení otázky č.4

Celkem sedm rodičů z celkového počtu odpovědělo, že toto rozhodnutí nebylo náročné. Tuto otázku jsme dále rozvinuli v interview, kde jsme se dvou rodičů ptali, jakou odpověď zvolili a proč. Musíme podotknout, byli jsme překvapeni. Ačkoli oba rodiče zvolili v dotazníkovém šetření možnost „*Ne*“ při bližším a podrobnějším rozložení této otázky byla odpověď jiná. Mnoho z rodičů, kteří toto rozhodnutí učinili již v minulosti, zapomněli při hladkém a úspěšném průběhu vzdělávání na náročnost situace, která tomu předcházela. Této otázce se proto dále budeme věnovat v rozboru případových studií.

Jako další informaci, kterou jsme chtěli získat v otázce č. 5 bylo, a to, zdali se dítě se zrakovým postižením vzdělávalo již v klasické mateřské škole. Tato informace nám mohla potvrdit skutečnost, že rodiče se již s integrací v předškolním věku dítěte setkali.

5. Jakou mateřskou školu navštěvovalo vaše dítě?

12 odpovědí

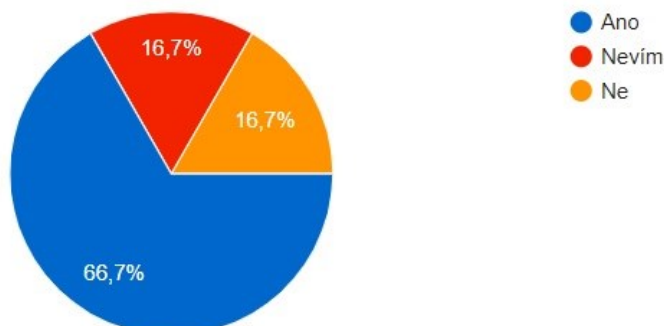
Obrázek 5 - Graf vyhodnocení otázky č.5

Ačkoli 8 z 12 dětí docházelo do klasické mateřské školy, můžeme konstatovat, že režim mateřské a základní školy je zcela odlišný. Pro děti musela být tato zkušenost velmi přínosná, protože si prošli procesem socializace mezi majoritu intaktních vrstevníků již v předškolním věku. V základní škole čeká děti mnohem více řádu, povinností a také méně času na hry. I tato samotná změna režimu může být pro dítě náročná, proto často bývá dětem se zdravotním postižením přikládán odklad školní docházky.

V další otázce jsme se zaměřili na skutečnost, možného setkání dítěte se zrakovým postižením a intaktními vrstevníky.

6. Setkalo se vaše dítě před nástupem do základní školy s intaktními vrstevníky?

12 odpovědí

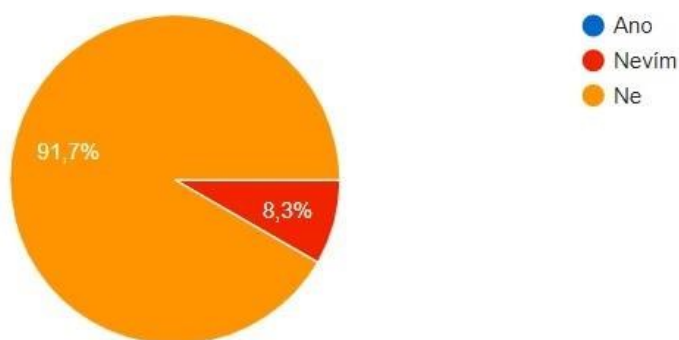
Obrázek 6 - Graf vyhodnocení otázky č.6

Tato otázka nám může potvrdit otázku č. 5 a konkrétně tedy to, že stejný počet dětí vzdělávaných v klasické mateřské škole se právě v tomto zařízení setkal s intaktními vrstevníky. Zbylé výsledky nám ukazují že první setkání s intaktní majoritou proběhlo až po vstupu na základní školu.

V otázce č. 7 jsme se zaměřili na fakt, jak vnímají nástup jejich dítěte na základní školu. Pro většinu rodičů tato situace nebyla náročná.

7. Domníváte se, že nástup do základní školy byl pro vaše dítě kritický?

12 odpovědí

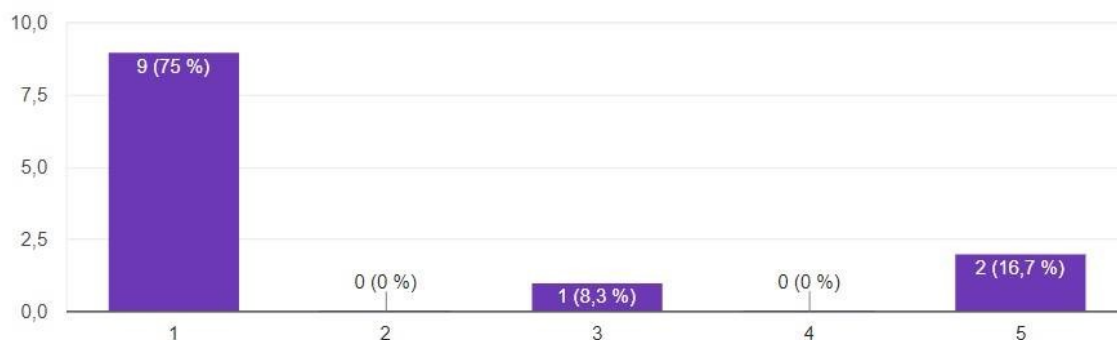
Obrázek 7 - Graf vyhodnocení otázky č.7

Dle názoru jednoho z rodičů, který se k této otázce později vyjádřil v rámci interview, zvolili jsme příliš silné slovní spojení „kritický nástup“. S tímto názorem musíme souhlasit, avšak ani rodič, který otázku takto ohodnotil a odpověděl, že nástup na základní školu nevnímal jako kritický, zmínil pár skutečností, které tento proces lehce narušily. Mezi tyto skutečnosti například patří cesta do základní školy, několika měsíční příprava týkající se osobní hygieny a také nácvik prostorové orientace v budově školy.

V otázce č.8 jsme se dostali ke spolupráci třídního učitele s rodinou žáka se zrakovým postižením. Rodiče měli tuto spolupráci ohodnotit podle hodnotící škály, přičemž možnost č.1 označuje spolupráci jako kladnou a možnost č. 5 tedy opačnou, zápornou.

8. Máte pocit, že spolupráce s třídním učitelem je na dobré úrovni?

12 odpovědí

Obrázek 8 - Graf vyhodnocení otázky č.8

V tomto grafu si můžeme všimnout 75% úspěšné spolupráce třídního učitele s žákem, ale také rodiči. Důležité je ale také povšimnout si dvou výpovědí, jejichž vlastníci ohodnotili spolupráci jako zápornou. Naši respondenti ve druhém výzkumném šetření označili spolupráci jako kladnou, a proto se vám pokusíme předvést vlastní názor. Dle našeho názoru existují jisté podmínky, které lze označit jako klíčové. Mluvíme zde o motivaci, přístupu, technickém vybavení, osobnostních rysech, informovatelnosti. Je potřebné, aby tyto podmínky byly dodrženy, a to, pokud možno na všech stranách účastníků. Mnohokrát může být právě kantor nedostatečnou zpětnou vazbou demotivován.

Dovolíme si ještě chvíli zůstat u jedné z podmínek dobré spolupráce, a proto i také úspěšné inkluze. V další otázce jsme se rodičů zeptali, jaký mají názor na další vzdělávání pedagogických pracovníků.

9. Myslíte, že by se pedagogický sbor měl dále vzdělávat v rámci inkluzivního vzdělávání žáků s postižením?

12 odpovědí

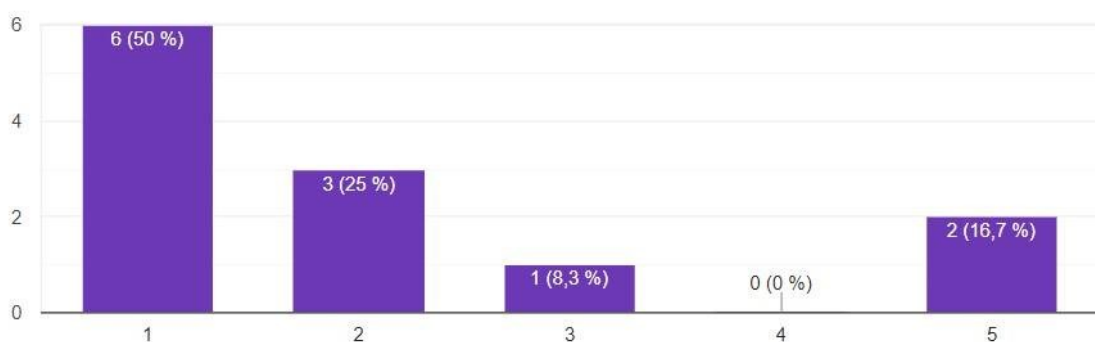
Obrázek 9 - Graf vyhodnocení otázky č.9

Všichni respondenti souhlasí s dalším vzděláváním pedagogů. Mnoho učitelů na základních školách nemají speciálně pedagogické vzdělání, a tudíž pro ně může být inkluze stejně neznámá rovnice jako pro rodinu dítěte se zdravotním postižením. Proto je důležité naučit se novým přístupům a technikám, aby všichni společně jako jeden tým zvládli tuto rovnici úspěšně vypočítat.

Další otázka, se zaměřuje na to hlavní, co dělá školu, školou. Jde o třídní kolektiv, a tedy samotné žáky. I tyto osoby tvoří prostředí, ve kterém se proces inkluze odehrává.

10. Myslíte si, že se vaše dítě cítí v třídním kolektivu dobře?

12 odpovědí

Obrázek 10 - Graf vyhodnocení otázky č.10

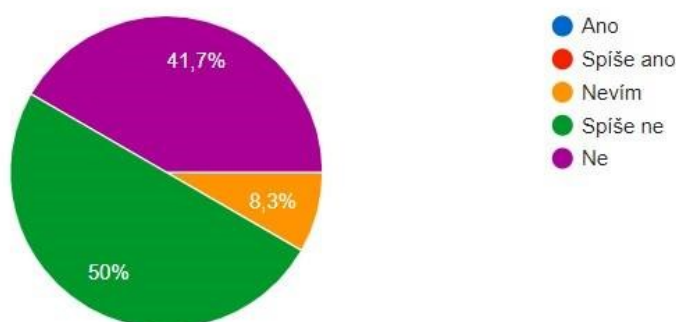
Rodiče měli odpovědět, jak vnímají soužití jejich dítěte s vrstevníky. Podle grafu můžeme vypočítat pozitivní hodnocení poloviny rodičů. Poté se hodnocení postupně zhoršuje. Dle názorů dvou respondentů účastněných v interview, je kolektiv žákům se zdravotním postižením velice otevřený, žáci touží jedinci pomáhat, doprovázet ho a pečovat o něj. Dále pak zá-

leží na třídním učiteli, který by tohoto jevu mohl správně využít a díky němu prosperovat. Žáci si nedokážou jasně představit, čím si jedinec se zrakovým postižením prožívá a jak vůbec může fungovat bez důležitého smyslu. Proto je potřebné vrstevníkům názorně představit, jak se jejich spolužák dokáže pohybovat po prostorách zařízení, zapisovat si důležité poznámky, ale také známkové procvičování, diktáty nebo čtení. Musí pochopit, že jedinec není o nic ochuzen a musí splnit stejné podmínky, které jsou nastaveny i pro ně samotné. Takto se naučí spolužáka respektovat a vzájemně spolupracovat.

V otázce č.11 jsme se opět zaměřili na spolužáky jedince se zrakovým postižením a jak si rodiče myslí že jejich dítě samotný kolektiv vnímá.

11. Domníváte se, že vrstevníci vnímají vaše dítě jako přítěž pro jejich sociální skupinu?

12 odpovědí

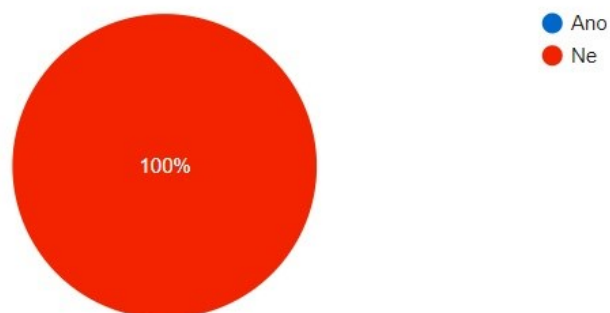
Obrázek 11 - Graf vyhodnocení otázky č.11

Mnoho rodičů odpovědělo na tuto otázku možnostmi „*Ne*“ a „*Spíše ne*“ což vypovídá a dobrém kolektivu a přátelství. Jak už jsme zmínili velkou roli zde hraje třídní učitel a způsob, jak se v této záležitosti zachová.

V nadcházející a poslední otázce našeho dotazníkového šetření, jsme rodičům umožnili představu, vrátit čas zpět do doby kdy se rozhodovali o budoucím způsobu vzdělávání jejich dítěte se zrakovým postižením.

12. Pokud byste měli možnost vrátit čas a rozhodnout o budoucím vzdělávání vašeho dítěte znovu, změnilo by se vaše rozhodnutí?

12 odpovědí

Obrázek 12 - Graf vyhodnocení otázky č.12

U této otázky si nelze povšimnout, že se všichni respondenti shodli na 100 % a své rozhodnutí by nezměnili. Rodiče tedy vnímají volbu inkluzivního vzdělávání jako vhodnou a prosperující.

7 ZÁVĚREČNÉ SHRNUÍ VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Dá se konstatovat, že i přes jisté obtíže při shromažďování materiálu pro tuto práci, a to jak obtíže subjektivní (neochota zaměstnanců školských poradenských zařízení spolupracovat na praktické části této bakalářské práce), tak objektivní (nouzový stav České republiky), se podařilo zajistit informace, díky kterým bylo možné zodpovědět otázky, které byly položeny v úvodu této práce. Je důležité zmínit, že i přes zmíněné obtíže lze konstatovat a ohodnotit spolupráci s pracovníky školských poradenských pracovišť a samotnými rodiči jako kladnou, a přínosnou.

Je nepochybně zapotřebí, aby každý pedagogický či jakýkoliv jiný pracovník, který přichází do kontaktu s rodinou nebo konkrétním dítětem s jakýmkoliv druhem postižení nebo znevýhodnění, přistupoval s trpělivostí, vstřícností a pochopením a zejména aby byl nejen dítěti, ale i rodině oporou a podporou. Tak se totiž dítěti dostane toho, co mu při jeho rozvoji v prostředí, v němž se vzdělává a vychovává, to nejpotřebnější.

Pro úplnost, co se týče vytvoření optimálních podmínek pro realizaci vhodného prostředí pro inkluzivní vzdělávání, je nutno uvést, že každý člověk, potažmo tedy i každé dítě se zdravotním postižením, je samostatnou individualitou, a proto, co lze považovat za postačující a odpovídající pro jedno dítě, nelze aplikovat u dítěte druhého či třetího. V daném případě, tedy v případě školy, to zejména znamená, že nelze předpokládat, byť se žáci budou projevat velice podobně, že budou dosahovat stejných výsledků ve vyučování.

ZÁVĚR

Jak už jsme zmínili v rozboru poslední otázky dotazníkového šetření „*rodiče tedy vnímají volbu inkluzivního vzdělávání jako vhodnou a prosperující...*“ díky výzkumné metodě případových studií zpracované z polostrukturovaných rozhovorů, jsme měli možnost setkat se s matkou dítěte, jenž byl jako 1. žák integrován po roce 1990 a v druhém případě s chlapcem, který se současně vzdělává na střední škole, a to též formou inkluze. Pro upřesnění inkluzivní vzdělávání před tímto rokem nebyla možná, což znamenalo pro rodiče jedinou formu vzdělávání. Speciální školy pro osoby se zdravotním postižením sídlili pouze ve velkých městech a často se stávalo, že tyto děti musely pobývat v internátním zařízení. To pro rodiče znamenalo nekonečné dojíždění a odloučení dítěte od rodiny.

Díky této bakalářské práci a přiloženému výzkumnému šetření jsme vyzorovali úspěšnost inkluze ve vzdělávání žáků se zrakovým postižením na základní škole, ale i ve vyšších stupních vzdělávání. V této práci jsme využili kombinaci kvalitativních a kvantitativních šetření, přesněji formy dotazníků a interview, které nám potvrdili spokojenost rodičů. Avšak je nutné podotknout, že i tomto procesu je důležité neustále se vzdělávat a objevovat nové věci. A proto i pro pedagogy, pracovníky školských vzdělávacích zařízení a také školských poradenských zařízení je potřebné neustále se vzdělávat a učit své žáky, ale také jejich rodiče novým formám, přístupům a technologiím. Proto bychom navrhovali, pokračovat v tomto výzkumu a zaměřit se na vzdělatelnost pedagogů a jejich možnosti o dalším vzdělávání a jejich celkový pohled na tento typ vzdělávání. Tudiž pohled třídního učitele, v jehož třídě je formou inkluze vzděláván žák se zrakovým postižením.

Na závěr si dovoluujeme shrnout tento výzkum třemi slovy. *Prosperující, bezproblémový a normální*. Ptáte se, proč normální? Protože to jediné, co rodiče pro své děti chtějí, je normální život a jeho normální průběh. Je jedno jestli jste zdraví, nebo máte jakoukoliv nemoc, syndrom nebo druh postižení, všichni máme nárok na normální život. Scénář si píšeme sami. Teď už to jen zahrát. A že přijdou chyby, problémy a spousta špatných rozhodnutí? Nevadí, to je život a je jen na nás, jak jej budeme žít.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- ANDERLIKOVÁ, Lore, 2014. Cesta k inkluzi: úvahy z praxe a pro praxi. 1.vyd. Praha: Triton. ISBN 978-80-7387-765-1.
- EDELSBERGER, Ludvík a František KÁBELE, 1988. *Speciální pedagogika pro učitele prvního stupně základní školy: vysokoškolská příručka pro studenty pedagogických fakult studijního oboru 76-11-8 Učitelství pro 1. stupeň základních školy*. Praha: SPN. Učebnice pro vysoké školy (Státní pedagogické nakladatelství).
- FINKOVÁ, Dita, Libuše LUDÍKOVÁ a Kateřina KROUPOVÁ, 2013. *Specifika edukace žáků se zrakovým postižením na ZŠ a SŠ*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-3698-2.
- HAMADOVÁ, P.; KVĚTOŇOVÁ, L.; NOVÁKOVÁ, Z., 2007. Oftalmopedie texty k distančnímu vzdělávání. Brno: Paido, 125 s. ISBN 978-80-7315-145-4
- HÁJKOVÁ, Vanda a Iva STRNADOVÁ, 2010. Inkluzivní vzdělávání: [teorie a praxe]. Praha: Grada. 1.vyd. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-3070-7
- HENDL, Jan, 2016. Kvalitativní výzkum: Základní teorie, metody a aplikace. 4. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0982-9.
- CHRÁSKA, Miroslav a Ilona KOČVAROVÁ, 2015. *Kvantitativní metody sběru dat v pedagogických výzkumech*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, Fakulta humanitních studií. ISBN 978-80-7454-553-5.
- JESENSKÝ, Ján, 1995. *Uvedení do rehabilitace zdravotně postižených*. Praha: Karolinum. ISBN 80-7066-941-1.
- JEŘÁBKOVÁ, Kateřina, 2013. *Školská integrace žáků se speciálními vzdělávacími potřebami*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244--3730-9.
- JEŘÁBKOVÁ, Kateřina, 2013. *Teoretické základy speciální pedagogiky pro speciální pedagogy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244.3734-7.
- JEŘÁBKOVÁ, Kateřina, 2013. *Úvod do speciální pedagogiky*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-3731-6.
- JOHNSON, Karen E. a Robert E. STAKE, 1996. The Art of Case Study Research. *The Modern Language Journal* [online], **80**(4) [cit. 2020-06-17]. DOI: 10.2307/329758. ISSN 00267902. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/329758?origin=crossref>

- KŘIVANCOVÁ, Mgr. Eva, 2016. Integrace zrakově postiženého žáka ve školním vzdělávacím programu. České Budějovice. Závěrečná práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích Pedagogická fakulta Oddělení celoživotního vzdělávání. Vedoucí práce Mgr. Martin Ševčík.
- KVĚTOŇOVÁ-ŠVECOVÁ, Lea, 2000. Oftalmopedie. 2. dopl. vyd. Brno: Paido. ISBN 80-85931-84-2.
- LECHTA, Viktor, 2010, ed. *Základy inkluzivní pedagogiky: dítě s postižením, narušením a ohrožením ve škole*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-679-7.
- LUDÍKOVÁ, Libuše a Zdeňka KOZÁKOVÁ, 2012. *Základy speciální pedagogiky*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-3092-8.
- MICHALÍK, Jan, 1999. *Školská integrace dětí s postižením*. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 80-7067-981-6.
- MIOVSKÝ, Michal, 2006. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4.
- PIPEKOVÁ, J., 2006. Kapitoly ze speciální pedagogiky. 2., rozšířené a přepracované vydání. Brno: Paido, 404 s. ISBN 80-7315-120-0
- PRŮCHA, Jan, Jiří MAREŠ a Eliška WALTEROVÁ, 2003. Pedagogický slovník. 4. aktualiz. vyd. Praha: Portál. ISBN 80-7178-772-8.
- REICHEL, Jiří, 2009. *Kapitoly metodologie sociálních výzkumů*. Praha: Grada. Sociologie (Grada). ISBN 978-80-247-3006-6.
- RENOTIÉROVÁ, M.; LUDÍKOVÁ, L. a kolektiv, 2003. Speciální pedagogika. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého, s. ISBN 80-244-0646-2
- RŮŽIČKOVÁ, V. (ed.), 2007. Integrace zrakově a kombinovaně postižených žáků. Sborník příspěvků z kurzu Pokračující kurz pro učitele vzdělávající zrakově postižené dítě na ZŠ v Olomouckém kraji. 1. vyd. Olomouc: VUP. ISBN 978-80-244-1738.
- *Sborník z konference Systémová podpora inkluzivního vzdělávání v ČR*. 2014, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4237-2.
- *Sborník z konference Systémová podpora inkluzivního vzdělávání v ČR*. 2014, Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4749-0.
- SLOWÍK, Josef, 2007. Speciální pedagogika. Praha: Grada. 1. Vyd. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1733-3.

- SOVÁK, Miloš, 1980. *Nárys speciální pedagogiky*. 4. uprav. vyd. Praha: SPN. Knižnice speciální pedagogiky.
- SVOBODA, Pavel, 2012. *Metodologie kvantitativního speciálněpedagogického výzkumu*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-3067-6.
- ŠMELOVÁ, Eva, Eva SOURALOVÁ a Alena PETROVÁ, 2017. *Společenské aspekty inkluze*. 1.vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4911-1.
- ŠVARŤÍČEK, Roman, Klára ŠEĎOVÁ et al. 2014. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. 2. vyd. Praha: Portál, 377 s. ISBN 978-80-262-0644-6.
- VÁGNEROVÁ, M., 1995. *Oftalmopsychologie dětského věku*. 1. vydání. Praha: Karolinum, 182 s. ISBN 80-7184-053-X
- VALENTA, Milan, 2003. *Přehled speciální pedagogiky a školská integrace*. Olomouc: Univerzita Palackého. ISBN 80-244-0698-5.
- VALENTA, M., MÜLLER, O., 2003. *Psychopedie* Praha: Parta. 439 s. ISBN 80-7320-063-5

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 - Graf vyhodnocení otázky č.1	30
Obrázek 2 - Graf vyhodnocení otázky č.2	31
Obrázek 3 - Graf vyhodnocení otázky č.3	31
Obrázek 4 - Graf vyhodnocení otázky č.4	32
Obrázek 5 - Graf vyhodnocení otázky č.5	32
Obrázek 6 - Graf vyhodnocení otázky č.6	33
Obrázek 7 - Graf vyhodnocení otázky č.7	33
Obrázek 8 - Graf vyhodnocení otázky č.8	34
Obrázek 9 - Graf vyhodnocení otázky č.9	35
Obrázek 10 - Graf vyhodnocení otázky č.10	35
Obrázek 11 - Graf vyhodnocení otázky č.11	36
Obrázek 12 - Graf vyhodnocení otázky č.12	37

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č.1 – Čestné prohlášení respondenta

Příloha č.2 – Odpovědi dotazníku

PŘÍLOHA Č.1 ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ RESPONDENTA

Informovaný souhlas ke zpracování

a zpřístupnění osobních a citlivých údajů

Já, níže podepsaný/á:

.....

podle zákona č. 89/2012 Sb. občanského zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů, kterým se provádí Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679, o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů (GDPR), tímto uděluji svůj výslovný a svobodný souhlas se zpracováním veškerých svých osobních a citlivých údajů, které jsem poskytl/a během rozhovorů pořizovaných ve zvukové podobě v rámci zpracování bakalářské práce na téma „Uplatnění podpůrných opatření u dětí se sociálním znevýhodněním v mladším školním věku“ na Ústavu speciálně-pedagogických studií Pedagogické fakulty Univerzity Palackého v Olomouci, studentce:

.....

.

Jsem si vědom/a skutečnosti, že správcem těchto údajů se podpisem tohoto souhlasu stává výše uvedená studentka, která může údaje použít pro potřebu doslovného přepisu. Tento bude anonymizován tak, aby byla zaručena ochrana všech zmíněných osob.

Souhlasím s tím, aby rozhovory a informace v nich obsažené byly poskytnuty v písemné či elektronické podobě také dalšímu subjektu, jímž je Ústav speciálně-pedagogických studií, a to výhradně pro účely vědeckého výzkumu v oblasti humanitních věd, publikační a vzdělávací činnosti a archivaci ve veřejném zájmu.

V dne

Podpis respondenta:

Podpis studentky:

PŘÍLOHA Č.2 ODPOVĚDI DOTAZNÍKU

Dotazník k bakalářské práci

Vážené respondentky, vážení respondenti,

Obracím se na Vás s žádostí o vyplnění mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro Bakalářskou práci na téma „Inkluze nevidomých žáků do ZŠ z pohledu jejich rodičů“.

Dovoluji si Vás rovněž požádat o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění dotazníku. Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná. V situaci, kterou právě prožíváme není jednoduché dokončit studium vzhledem k tomu, že termíny ukončení vysokých škol se nijak nezměnily, a proto prosím o co nejdřívejší zaslání zpět.

Předem děkuji za vaši pomoc a ochotu spolupracovat.

Studentka Pedagogické fakulty v Olomouci.

1. Jakého jste pohlaví?

Muž

Žena

2. Kolik máte potomků?

1

2

3

4

5

3. V jakém pořadí je dítě se zrakovým postižením?

1

2

3

4

5

4. Bylo pro vás rozhodnutí vzdělávání dítěte v klasickém systému základních škol x škol pro děti se zrakovým postižením náročné?

Ano

Ne

5. Jakou mateřskou školu navštěvovalo vaše dítě?

Mateřskou školou (klasickou)

Mateřskou školou pro děti se zrakovým postižením

6. Setkalo se vaše dítě před nástupem do základní školy s intaktními vrstevníky?

Ano

Nevím

Ne

7. Domníváte se, že nástup do základní školy byl pro vaše dítě kritický?

Ano

Nevím

Ne

8. Máte pocit, že spolupráce s třídním učitelem je na dobré úrovni?

	1	2	3	4	5	
Ano	☒	☐	☐	☐	☐	Ne

9. Myslíte, že by se pedagogický sbor měl dále vzdělávat v rámci inkluzivního vzdělávání žáků s postižením?

- Ano
- Nevím
- Ne

10. Myslíte si, že se vaše dítě cítí v třídním kolektivu dobře?

	1	2	3	4	5	
Ano	☒	☐	☐	☐	☐	Ne

11. Domníváte se, že vrstevníci vnímají vaše dítě jako přítěž pro jejich sociální skupinu?

- Ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Ne

12. Pokud byste měli možnost vrátit čas a rozhodnout o budoucím vzdělávání vašeho dítěte znovu, změnilo by se vaše rozhodnutí?

Ano

Ne

Obsah není vytvořen ani schválen Googlem.

Google Formuláře

Dotazník k bakalářské práci

Vážené respondentky, vážení respondenti,

Obracím se na Vás s žádostí o vyplnění mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro Bakalářskou práci na téma „Inkluze nevidomých žáků do ZŠ z pohledu jejich rodičů“.

Dovoluji si Vás rovněž požádat o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění dotazníku. Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná. V situaci, kterou právě prožíváme není jednoduché dokončit studium vzhledem k tomu, že termíny ukončení vysokých škol se nijak nezměnily, a proto prosím o co nejdřívější zaslání zpět.

Předem děkuji za vaši pomoc a ochotu spolupracovat.

Studentka Pedagogické fakulty v Olomouci.

1. Jakého jste pohlaví?

Muž

Žena

2. Kolik máte potomků?

1

2

3

4

5

3. V jakém pořadí je dítě se zrakovým postižením?

1

2

3

4

5

4. Bylo pro vás rozhodnutí vzdělávání dítěte v klasickém systému základních škol x škol pro děti se zrakovým postižením náročné?

Ano

Ne

5. Jakou mateřskou školu navštěvovalo vaše dítě?

Mateřskou školou (klasickou)

Mateřskou školou pro děti se zrakovým postižením

6. Setkalo se vaše dítě před nástupem do základní školy s intaktními vrstevníky?

Ano

Nevím

Ne

7. Domníváte se, že nástup do základní školy byl pro vaše dítě kritický?

Ano

Nevím

Ne

8. Máte pocit, že spolupráce s třídním učitelem je na dobré úrovni?

	1	2	3	4	5	
Ano	☒	☐	☐	☐	☐	Ne

9. Myslíte, že by se pedagogický sbor měl dále vzdělávat v rámci inkluzivního vzdělávání žáků s postižením?

- Ano
- Nevím
- Ne

10. Myslíte si, že se vaše dítě cítí v třídním kolektivu dobře?

	1	2	3	4	5	
Ano	☐	☒	☐	☐	☐	Ne

11. Domníváte se, že vrstevníci vnímají vaše dítě jako přítěž pro jejich sociální skupinu?

- Ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Ne

12. Pokud byste měli možnost vrátit čas a rozhodnout o budoucím vzdělávání vašeho dítěte znovu, změnilo by se vaše rozhodnutí?

Ano

Ne

Obsah není vytvořen ani schválen Googlem.

Google Formuláře

Dotazník k bakalářské práci

Vážené respondentky, vážení respondenti,

Obracím se na Vás s žádostí o vyplnění mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro Bakalářskou práci na téma „Inkluze nevidomých žáků do ZŠ z pohledu jejich rodičů“.

Dovoluji si Vás rovněž požádat o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění dotazníku. Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná. V situaci, kterou právě prožíváme není jednoduché dokončit studium vzhledem k tomu, že termíny ukončení vysokých škol se nijak nezměnily, a proto prosím o co nejdřívější zaslání zpět.

Předem děkuji za vaši pomoc a ochotu spolupracovat.

Studentka Pedagogické fakulty v Olomouci.

1. Jakého jste pohlaví?

Muž

Žena

2. Kolik máte potomků?

1

2

3

4

5

3. V jakém pořadí je dítě se zrakovým postižením?

1

2

3

4

5

4. Bylo pro vás rozhodnutí vzdělávání dítěte v klasickém systému základních škol x škol pro děti se zrakovým postižením náročné?

Ano

Ne

5. Jakou mateřskou školu navštěvovalo vaše dítě?

Mateřskou školou (klasickou)

Mateřskou školou pro děti se zrakovým postižením

6. Setkalo se vaše dítě před nástupem do základní školy s intaktními vrstevníky?

Ano

Nevím

Ne

7. Domníváte se, že nástup do základní školy byl pro vaše dítě kritický?

Ano

Nevím

Ne

8. Máte pocit, že spolupráce s třídním učitelem je na dobré úrovni?

	1	2	3	4	5	
Ano	☒	☐	☐	☐	☐	Ne

9. Myslíte, že by se pedagogický sbor měl dále vzdělávat v rámci inkluzivního vzdělávání žáků s postižením?

- Ano
- Nevím
- Ne

10. Myslíte si, že se vaše dítě cítí v třídním kolektivu dobře?

	1	2	3	4	5	
Ano	☒	☐	☐	☐	☐	Ne

11. Domníváte se, že vrstevníci vnímají vaše dítě jako přítěž pro jejich sociální skupinu?

- Ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Ne

12. Pokud byste měli možnost vrátit čas a rozhodnout o budoucím vzdělávání vašeho dítěte znovu, změnilo by se vaše rozhodnutí?

Ano

Ne

Obsah není vytvořen ani schválen Googlem.

Google Formuláře

Dotazník k bakalářské práci

Vážené respondentky, vážení respondenti,

Obracím se na Vás s žádostí o vyplnění mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro Bakalářskou práci na téma „Inkluze nevidomých žáků do ZŠ z pohledu jejich rodičů“.

Dovoluji si Vás rovněž požádat o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění dotazníku. Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná. V situaci, kterou právě prožíváme není jednoduché dokončit studium vzhledem k tomu, že termíny ukončení vysokých škol se nijak nezměnily, a proto prosím o co nejdřívější zaslání zpět.

Předem děkuji za vaši pomoc a ochotu spolupracovat.

Studentka Pedagogické fakulty v Olomouci.

1. Jakého jste pohlaví?

Muž

Žena

2. Kolik máte potomků?

1

2

3

4

5

3. V jakém pořadí je dítě se zrakovým postižením?

1

2

3

4

5

4. Bylo pro vás rozhodnutí vzdělávání dítěte v klasickém systému základních škol x škol pro děti se zrakovým postižením náročné?

Ano

Ne

5. Jakou mateřskou školu navštěvovalo vaše dítě?

Mateřskou školou (klasickou)

Mateřskou školou pro děti se zrakovým postižením

6. Setkalo se vaše dítě před nástupem do základní školy s intaktními vrstevníky?

Ano

Nevím

Ne

7. Domníváte se, že nástup do základní školy byl pro vaše dítě kritický?

Ano

Nevím

Ne

8. Máte pocit, že spolupráce s třídním učitelem je na dobré úrovni?

	1	2	3	4	5	
Ano	☒	☐	☐	☐	☐	Ne

9. Myslíte, že by se pedagogický sbor měl dále vzdělávat v rámci inkluzivního vzdělávání žáků s postižením?

- Ano
- Nevím
- Ne

10. Myslíte si, že se vaše dítě cítí v třídním kolektivu dobře?

	1	2	3	4	5	
Ano	☐	☐	☒	☐	☐	Ne

11. Domníváte se, že vrstevníci vnímají vaše dítě jako přítěž pro jejich sociální skupinu?

- Ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Ne

12. Pokud byste měli možnost vrátit čas a rozhodnout o budoucím vzdělávání vašeho dítěte znovu, změnilo by se vaše rozhodnutí?

Ano

Ne

Obsah není vytvořen ani schválen Googlem.

Google Formuláře

Dotazník k bakalářské práci

Vážené respondentky, vážení respondenti,

Obracím se na Vás s žádostí o vyplnění mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro Bakalářskou práci na téma „Inkluze nevidomých žáků do ZŠ z pohledu jejich rodičů“.

Dovoluji si Vás rovněž požádat o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění dotazníku. Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná. V situaci, kterou právě prožíváme není jednoduché dokončit studium vzhledem k tomu, že termíny ukončení vysokých škol se nijak nezměnily, a proto prosím o co nejdřívější zaslání zpět.

Předem děkuji za vaši pomoc a ochotu spolupracovat.

Studentka Pedagogické fakulty v Olomouci.

1. Jakého jste pohlaví?

Muž

Žena

2. Kolik máte potomků?

1

2

3

4

5

3. V jakém pořadí je dítě se zrakovým postižením?

1

2

3

4

5

4. Bylo pro vás rozhodnutí vzdělávání dítěte v klasickém systému základních škol x škol pro děti se zrakovým postižením náročné?

Ano

Ne

5. Jakou mateřskou školu navštěvovalo vaše dítě?

Mateřskou školou (klasickou)

Mateřskou školou pro děti se zrakovým postižením

6. Setkalo se vaše dítě před nástupem do základní školy s intaktními vrstevníky?

Ano

Nevím

Ne

7. Domníváte se, že nástup do základní školy byl pro vaše dítě kritický?

Ano

Nevím

Ne

8. Máte pocit, že spolupráce s třídním učitelem je na dobré úrovni?

	1	2	3	4	5	
Ano	☒	☐	☐	☐	☐	Ne

9. Myslíte, že by se pedagogický sbor měl dále vzdělávat v rámci inkluzivního vzdělávání žáků s postižením?

- Ano
- Nevím
- Ne

10. Myslíte si, že se vaše dítě cítí v třídním kolektivu dobře?

	1	2	3	4	5	
Ano	☒	☐	☐	☐	☐	Ne

11. Domníváte se, že vrstevníci vnímají vaše dítě jako přítěž pro jejich sociální skupinu?

- Ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Ne

12. Pokud byste měli možnost vrátit čas a rozhodnout o budoucím vzdělávání vašeho dítěte znovu, změnilo by se vaše rozhodnutí?

Ano

Ne

Obsah není vytvořen ani schválen Googlem.

Google Formuláře

Dotazník k bakalářské práci

Vážené respondentky, vážení respondenti,

Obracím se na Vás s žádostí o vyplnění mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro Bakalářskou práci na téma „Inkluze nevidomých žáků do ZŠ z pohledu jejich rodičů“.

Dovoluji si Vás rovněž požádat o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění dotazníku. Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná. V situaci, kterou právě prožíváme není jednoduché dokončit studium vzhledem k tomu, že termíny ukončení vysokých škol se nijak nezměnily, a proto prosím o co nejdřívější zaslání zpět.

Předem děkuji za vaši pomoc a ochotu spolupracovat.

Studentka Pedagogické fakulty v Olomouci.

1. Jakého jste pohlaví?

Muž

Žena

2. Kolik máte potomků?

1

2

3

4

5

3. V jakém pořadí je dítě se zrakovým postižením?

1

2

3

4

5

4. Bylo pro vás rozhodnutí vzdělávání dítěte v klasickém systému základních škol x škol pro děti se zrakovým postižením náročné?

Ano

Ne

5. Jakou mateřskou školu navštěvovalo vaše dítě?

Mateřskou školou (klasickou)

Mateřskou školou pro děti se zrakovým postižením

6. Setkalo se vaše dítě před nástupem do základní školy s intaktními vrstevníky?

Ano

Nevím

Ne

7. Domníváte se, že nástup do základní školy byl pro vaše dítě kritický?

Ano

Nevím

Ne

8. Máte pocit, že spolupráce s třídním učitelem je na dobré úrovni?

	1	2	3	4	5	
Ano	☒	☐	☐	☐	☐	Ne

9. Myslíte, že by se pedagogický sbor měl dále vzdělávat v rámci inkluzivního vzdělávání žáků s postižením?

- Ano
 Nevím
 Ne

10. Myslíte si, že se vaše dítě cítí v třídním kolektivu dobře?

	1	2	3	4	5	
Ano	☐	☒	☐	☐	☐	Ne

11. Domníváte se, že vrstevníci vnímají vaše dítě jako přítěž pro jejich sociální skupinu?

- Ano
 Spíše ano
 Nevím
 Spíše ne
 Ne

12. Pokud byste měli možnost vrátit čas a rozhodnout o budoucím vzdělávání vašeho dítěte znovu, změnilo by se vaše rozhodnutí?

Ano

Ne

Obsah není vytvořen ani schválen Googlem.

Google Formuláře

Dotazník k bakalářské práci

Vážené respondentky, vážení respondenti,

Obracím se na Vás s žádostí o vyplnění mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro Bakalářskou práci na téma „Inkluze nevidomých žáků do ZŠ z pohledu jejich rodičů“.

Dovoluji si Vás rovněž požádat o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění dotazníku. Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná. V situaci, kterou právě prožíváme není jednoduché dokončit studium vzhledem k tomu, že termíny ukončení vysokých škol se nijak nezměnily, a proto prosím o co nejdřívější zaslání zpět.

Předem děkuji za vaši pomoc a ochotu spolupracovat.

Studentka Pedagogické fakulty v Olomouci.

1. Jakého jste pohlaví?

Muž

Žena

2. Kolik máte potomků?

1

2

3

4

5

3. V jakém pořadí je dítě se zrakovým postižením?

1

2

3

4

5

4. Bylo pro vás rozhodnutí vzdělávání dítěte v klasickém systému základních škol x škol pro děti se zrakovým postižením náročné?

Ano

Ne

5. Jakou mateřskou školu navštěvovalo vaše dítě?

Mateřskou školou (klasickou)

Mateřskou školou pro děti se zrakovým postižením

6. Setkalo se vaše dítě před nástupem do základní školy s intaktními vrstevníky?

Ano

Nevím

Ne

7. Domníváte se, že nástup do základní školy byl pro vaše dítě kritický?

Ano

Nevím

Ne

8. Máte pocit, že spolupráce s třídním učitelem je na dobré úrovni?

	1	2	3	4	5	
Ano	☒	☐	☐	☐	☐	Ne

9. Myslíte, že by se pedagogický sbor měl dále vzdělávat v rámci inkluzivního vzdělávání žáků s postižením?

- Ano
- Nevím
- Ne

10. Myslíte si, že se vaše dítě cítí v třídním kolektivu dobře?

	1	2	3	4	5	
Ano	☐	☒	☐	☐	☐	Ne

11. Domníváte se, že vrstevníci vnímají vaše dítě jako přítěž pro jejich sociální skupinu?

- Ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Ne

12. Pokud byste měli možnost vrátit čas a rozhodnout o budoucím vzdělávání vašeho dítěte znovu, změnilo by se vaše rozhodnutí?

Ano

Ne

Obsah není vytvořen ani schválen Googlem.

Google Formuláře

Dotazník k bakalářské práci

Vážené respondentky, vážení respondenti,

Obracím se na Vás s žádostí o vyplnění mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro Bakalářskou práci na téma „Inkluze nevidomých žáků do ZŠ z pohledu jejich rodičů“.

Dovoluji si Vás rovněž požádat o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění dotazníku. Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná. V situaci, kterou právě prožíváme není jednoduché dokončit studium vzhledem k tomu, že termíny ukončení vysokých škol se nijak nezměnily, a proto prosím o co nejdřívější zaslání zpět.

Předem děkuji za vaši pomoc a ochotu spolupracovat.

Studentka Pedagogické fakulty v Olomouci.

1. Jakého jste pohlaví?

Muž

Žena

2. Kolik máte potomků?

1

2

3

4

5

3. V jakém pořadí je dítě se zrakovým postižením?

1

2

3

4

5

4. Bylo pro vás rozhodnutí vzdělávání dítěte v klasickém systému základních škol x škol pro děti se zrakovým postižením náročné?

Ano

Ne

5. Jakou mateřskou školu navštěvovalo vaše dítě?

Mateřskou školou (klasickou)

Mateřskou školou pro děti se zrakovým postižením

6. Setkalo se vaše dítě před nástupem do základní školy s intaktními vrstevníky?

Ano

Nevím

Ne

7. Domníváte se, že nástup do základní školy byl pro vaše dítě kritický?

Ano

Nevím

Ne

8. Máte pocit, že spolupráce s třídním učitelem je na dobré úrovni?

	1	2	3	4	5	
Ano	☐	☐	☐	☐	☒	Ne

9. Myslíte, že by se pedagogický sbor měl dále vzdělávat v rámci inkluzivního vzdělávání žáků s postižením?

- Ano
- Nevím
- Ne

10. Myslíte si, že se vaše dítě cítí v třídním kolektivu dobře?

	1	2	3	4	5	
Ano	☐	☐	☐	☐	☒	Ne

11. Domníváte se, že vrstevníci vnímají vaše dítě jako přítěž pro jejich sociální skupinu?

- Ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Ne

12. Pokud byste měli možnost vrátit čas a rozhodnout o budoucím vzdělávání vašeho dítěte znovu, změnilo by se vaše rozhodnutí?

Ano

Ne

Obsah není vytvořen ani schválen Googlem.

Google Formuláře

Dotazník k bakalářské práci

Vážené respondentky, vážení respondenti,

Obracím se na Vás s žádostí o vyplnění mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro Bakalářskou práci na téma „Inkluze nevidomých žáků do ZŠ z pohledu jejich rodičů“.

Dovoluji si Vás rovněž požádat o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění dotazníku. Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná. V situaci, kterou právě prožíváme není jednoduché dokončit studium vzhledem k tomu, že termíny ukončení vysokých škol se nijak nezměnily, a proto prosím o co nejdřívější zaslání zpět.

Předem děkuji za vaši pomoc a ochotu spolupracovat.

Studentka Pedagogické fakulty v Olomouci.

1. Jakého jste pohlaví?

Muž

Žena

2. Kolik máte potomků?

1

2

3

4

5

3. V jakém pořadí je dítě se zrakovým postižením?

1

2

3

4

5

4. Bylo pro vás rozhodnutí vzdělávání dítěte v klasickém systému základních škol x škol pro děti se zrakovým postižením náročné?

Ano

Ne

5. Jakou mateřskou školu navštěvovalo vaše dítě?

Mateřskou školou (klasickou)

Mateřskou školou pro děti se zrakovým postižením

6. Setkalo se vaše dítě před nástupem do základní školy s intaktními vrstevníky?

Ano

Nevím

Ne

7. Domníváte se, že nástup do základní školy byl pro vaše dítě kritický?

Ano

Nevím

Ne

8. Máte pocit, že spolupráce s třídním učitelem je na dobré úrovni?

	1	2	3	4	5	
Ano	☒	☐	☐	☐	☐	Ne

9. Myslíte, že by se pedagogický sbor měl dále vzdělávat v rámci inkluzivního vzdělávání žáků s postižením?

- Ano
- Nevím
- Ne

10. Myslíte si, že se vaše dítě cítí v třídním kolektivu dobře?

	1	2	3	4	5	
Ano	☒	☐	☐	☐	☐	Ne

11. Domníváte se, že vrstevníci vnímají vaše dítě jako přítěž pro jejich sociální skupinu?

- Ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Ne

12. Pokud byste měli možnost vrátit čas a rozhodnout o budoucím vzdělávání vašeho dítěte znovu, změnilo by se vaše rozhodnutí?

Ano

Ne

Obsah není vytvořen ani schválen Googlem.

Google Formuláře

Dotazník k bakalářské práci

Vážené respondentky, vážení respondenti,

Obracím se na Vás s žádostí o vyplnění mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro Bakalářskou práci na téma „Inkluze nevidomých žáků do ZŠ z pohledu jejich rodičů“.

Dovoluji si Vás rovněž požádat o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění dotazníku. Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná. V situaci, kterou právě prožíváme není jednoduché dokončit studium vzhledem k tomu, že termíny ukončení vysokých škol se nijak nezměnily, a proto prosím o co nejdřívější zaslání zpět.

Předem děkuji za vaši pomoc a ochotu spolupracovat.

Studentka Pedagogické fakulty v Olomouci.

1. Jakého jste pohlaví?

Muž

Žena

2. Kolik máte potomků?

1

2

3

4

5

3. V jakém pořadí je dítě se zrakovým postižením?

1

2

3

4

5

4. Bylo pro vás rozhodnutí vzdělávání dítěte v klasickém systému základních škol x škol pro děti se zrakovým postižením náročné?

- Ano
 Ne

5. Jakou mateřskou školu navštěvovalo vaše dítě?

- Mateřskou školou (klasickou)
 Mateřskou školou pro děti se zrakovým postižením

6. Setkalo se vaše dítě před nástupem do základní školy s intaktními vrstevníky?

- Ano
 Nevím
 Ne

7. Domníváte se, že nástup do základní školy byl pro vaše dítě kritický?

- Ano
 Nevím
 Ne

8. Máte pocit, že spolupráce s třídním učitelem je na dobré úrovni?

	1	2	3	4	5	
Ano	☐	☐	☐	☐	☒	Ne

9. Myslíte, že by se pedagogický sbor měl dále vzdělávat v rámci inkluzivního vzdělávání žáků s postižením?

- Ano
- Nevím
- Ne

10. Myslíte si, že se vaše dítě cítí v třídním kolektivu dobře?

	1	2	3	4	5	
Ano	☐	☐	☐	☐	☒	Ne

11. Domníváte se, že vrstevníci vnímají vaše dítě jako přítěž pro jejich sociální skupinu?

- Ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Ne

12. Pokud byste měli možnost vrátit čas a rozhodnout o budoucím vzdělávání vašeho dítěte znovu, změnilo by se vaše rozhodnutí?

Ano

Ne

Obsah není vytvořen ani schválen Googlem.

Google Formuláře

Dotazník k bakalářské práci

Vážené respondentky, vážení respondenti,

Obracím se na Vás s žádostí o vyplnění mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro Bakalářskou práci na téma „Inkluze nevidomých žáků do ZŠ z pohledu jejich rodičů“.

Dovoluji si Vás rovněž požádat o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění dotazníku. Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná. V situaci, kterou právě prožíváme není jednoduché dokončit studium vzhledem k tomu, že termíny ukončení vysokých škol se nijak nezměnily, a proto prosím o co nejdřívější zaslání zpět.

Předem děkuji za vaši pomoc a ochotu spolupracovat.

Studentka Pedagogické fakulty v Olomouci.

1. Jakého jste pohlaví?

Muž

Žena

2. Kolik máte potomků?

1

2

3

4

5

3. V jakém pořadí je dítě se zrakovým postižením?

1

2

3

4

5

4. Bylo pro vás rozhodnutí vzdělávání dítěte v klasickém systému základních škol x škol pro děti se zrakovým postižením náročné?

- Ano
 Ne

5. Jakou mateřskou školu navštěvovalo vaše dítě?

- Mateřskou školou (klasickou)
 Mateřskou školou pro děti se zrakovým postižením

6. Setkalo se vaše dítě před nástupem do základní školy s intaktními vrstevníky?

- Ano
 Nevím
 Ne

7. Domníváte se, že nástup do základní školy byl pro vaše dítě kritický?

- Ano
 Nevím
 Ne

8. Máte pocit, že spolupráce s třídním učitelem je na dobré úrovni?

	1	2	3	4	5	
Ano	☐	☐	☒	☐	☐	Ne

9. Myslíte, že by se pedagogický sbor měl dále vzdělávat v rámci inkluzivního vzdělávání žáků s postižením?

- Ano
- Nevím
- Ne

10. Myslíte si, že se vaše dítě cítí v třídním kolektivu dobře?

	1	2	3	4	5	
Ano	☒	☐	☐	☐	☐	Ne

11. Domníváte se, že vrstevníci vnímají vaše dítě jako přítěž pro jejich sociální skupinu?

- Ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Ne

12. Pokud byste měli možnost vrátit čas a rozhodnout o budoucím vzdělávání vašeho dítěte znovu, změnilo by se vaše rozhodnutí?

Ano

Ne

Obsah není vytvořen ani schválen Googlem.

Google Formuláře

Dotazník k bakalářské práci

Vážené respondentky, vážení respondenti,

Obracím se na Vás s žádostí o vyplnění mého dotazníku, který poslouží jako podklad pro Bakalářskou práci na téma „Inkluze nevidomých žáků do ZŠ z pohledu jejich rodičů“.

Dovoluji si Vás rovněž požádat o co nejpřesnější a pravdivé vyplnění dotazníku. Účast ve výzkumu je anonymní a dobrovolná. V situaci, kterou právě prožíváme není jednoduché dokončit studium vzhledem k tomu, že termíny ukončení vysokých škol se nijak nezměnily, a proto prosím o co nejdřívější zaslání zpět.

Předem děkuji za vaši pomoc a ochotu spolupracovat.

Studentka Pedagogické fakulty v Olomouci.

1. Jakého jste pohlaví?

Muž

Žena

2. Kolik máte potomků?

1

2

3

4

5

3. V jakém pořadí je dítě se zrakovým postižením?

1

2

3

4

5

4. Bylo pro vás rozhodnutí vzdělávání dítěte v klasickém systému základních škol x škol pro děti se zrakovým postižením náročné?

Ano

Ne

5. Jakou mateřskou školu navštěvovalo vaše dítě?

Mateřskou školou (klasickou)

Mateřskou školou pro děti se zrakovým postižením

6. Setkalo se vaše dítě před nástupem do základní školy s intaktními vrstevníky?

Ano

Nevím

Ne

7. Domníváte se, že nástup do základní školy byl pro vaše dítě kritický?

Ano

Nevím

Ne

8. Máte pocit, že spolupráce s třídním učitelem je na dobré úrovni?

	1	2	3	4	5	
Ano	☒	☐	☐	☐	☐	Ne

9. Myslíte, že by se pedagogický sbor měl dále vzdělávat v rámci inkluzivního vzdělávání žáků s postižením?

- Ano
- Nevím
- Ne

10. Myslíte si, že se vaše dítě cítí v třídním kolektivu dobře?

	1	2	3	4	5	
Ano	☒	☐	☐	☐	☐	Ne

11. Domníváte se, že vrstevníci vnímají vaše dítě jako přítěž pro jejich sociální skupinu?

- Ano
- Spíše ano
- Nevím
- Spíše ne
- Ne

12. Pokud byste měli možnost vrátit čas a rozhodnout o budoucím vzdělávání vašeho dítěte znovu, změnilo by se vaše rozhodnutí?

Ano

Ne

Obsah není vytvořen ani schválen Googlem.

Google Formuláře

ANOTACE

Jméno a příjmení	Kateřina Barbora Mašíková
Katedra	Ústav speciálně pedagogických studií
Vedoucí práce	prof. PaedDr. Libuše Ludíková CSc.
Rok obhajoby	2020
Název práce	Inkluze nevidomých žáků do ZŠ z pohledu jejich rodičů
Název práce v angličtině	Inclusive of blind pupils to elementary school from the perspective of their parents.
Anotace práce	Bakalářská práce se zabývá inkluzí nevidomých žáků na základní škole. Je rozdělena do dvou hlavních částí. Teoretická část je rozdělena do čtyř hlavních kapitol, které se zabývají vymezení základních pojmů inkluze, legislativním rámcem České republiky a dále popisem nevidomého žáka a jeho rodiny. Praktická část obsahuje výzkumné metody, které byly v této práci využity, jejich popis a výsledky výzkumného šetření. Cílem práce je samotný názor rodičů, jejich postřehy poznatky a dojmy týkající se právě inkluzivního vzdělávání.
Klíčová slova	Rodina, školní věk, osoba se zrakovým postižením, školní poradenská pracoviště, školská poradenská zařízení, školská vzdělávací zařízení, legislativa
Anotace práce v angličtině	The bachelor thesis is about inclusion of blind pupils in primary school. It is divided into two main parts. The theoretical part is divided into four main chapters, which deal with the definition of basic terms of inclusion, the legislative framework of the

	<p>Czech Republic and the description of the blind pupil and his family. The practical part contains research methods that were used in this work, their description and the results of the research survey. The aim of the work is to observe the opinion of parents, their observations, knowledge and impressions concerning inclusive education.</p>
Klíčová slova v angličtině	<p>Family, school age, visually impaired people, school counseling workplaces, school counseling facilities, school educational facilities, legislation</p>
Přílohy vázané k práci	<p>Příloha č. 1 – Čestné prohlášení respondenta Příloha č. 2 – Odpovědi dotazníků</p>
Rozsah práce	<p>44 stran</p>
Jazyk práce	<p>Český</p>